

APOCALIPSI JESUCRITOBA JUAŁA CAWABIDA

Jesu ume n̄badā Juałba nał cartada b̄asia. Poa 95are b̄asia. Griego bedeade apocalipsiba jara b̄la “unubida” wa “cawabida.”

Domitiano abadada poa 81neba aña 96daa Romanebema boro basia. Mał ewaride leyda b̄asidaa jūmarāba Ācōrēa bia bedeab̄da quīrāca Romanebema boroa bia bedeadida panla. Māwā oë b̄l carea Juałra preso b̄asia.

Małne Jesucritoba Juała nał cartara b̄abisia djabarā siete purude bearā itea. Jesuba b̄libidada Juałba jūma cāimocara quīrāca unusia. Juałba Jesu įjā bearāa cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume b̄la idjabā dārāéne dji quīrūda jūma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jūma idjiare bea sida babueida. Idjabā jarasia diauruba Critodērā beab̄la sida ewariza Ācōrē purude bia duananida.

Dadjirāba nał cr̄icha droma 2:10de b̄l b̄lra quīrānebađida panla: “Bārā dārāéne bia mīgadira wayarānadua. ¡Urīnadua! Diauruba l̄cagla bārānebemada preso jidabiya įjā panani cawaya. Bārāra dārānaě bia mīgadria. Barib̄la bārā beab̄da sida įjā pananadua. Małbe m̄la bārāra ewariza zocai b̄lya.”

Nał cartade Juałba naārā b̄lada

¹ M̄la Jesucrito nezoca Juała. Nał cartade b̄l b̄la Jesucritoba bajāneba m̄la cawabidada. Mał

cawabidara Ñcõrëba Jesucritoa cawabisia idji ïjä bœaa cawabimärëä dãrãéne cãrëda sãwãida.* Je-sucritoba bajãnebema nezocada mãmaa diabuesia mañra cawabimärëä. ² Jûma mña ununara wãrãda jara bla. Mña jaraya nañ bedeara Ñcõrëneba ze blda idjabä Jesucritoba wãrãda cawabisida. ³ Mañ sãwãinebema bedea djabarä quïrãpita lebârlra bio bia baya. Idjabä nañ bedea ûrînapeda ïjä o bœara bio bia bœadía, nañ bedeara dãrãéne mãwãi bêrã.

Djabarä Asia druadebema itea Juañba bâla

⁴ Mña Juaña. Nañ cartara bâlbarla djabarä Asia druadebemarä itea. Siete purudaa diabuebârla. Mña quïrïä bla Ñcõrëba idji biadeba bârãra careba baida idjabä necai baira bârãa dia baida. Idjira bla, naëna basia, idjabä ewariza baya. Idjabä mña quïrïä bla Ñcõrë bugue biya quiru quïrãpita siete jaure panbla mãwã o pananida.† ⁵ Mañ awara quïrïä bla Jesucritoba mãwã o baida. Idjia Ñcõrënebemada wãrãda jarabaria. Beu bœadada naârã ãrëbasia ewariza zocai bai carea. Jûma nañ ëjûânebema bororä cãyâbara dji dromaara bla. Idjia dadjirära quïrïä bla idjabä idji oadeba cadjiruadebemada ñdrâ basia. ⁶ Dadjirära basia Ñcõrë purude sacerdoteda bœadamärëä. Mãwã idji Zeza Ñcõrëba quïrïä bâra o panania. Idjia bia bedeadida

---

* **1:1** Idji ïjä bœaa. Griego bedeade bá bla “nezocarâa.” † **1:4** Siete jaure panbla. Ñcrlmaarä mañ siete jaure panbla Ñcõrë Jaureda mãwã bla. Idjabä Ñcrlmaarä mañ jaure siete panbla bajãnebema nezocarâa dji dromada mãwã bœaa.

panla. Bia b̄la idjidrl ewariza jūmarā Boroda b̄aida. Wārāda bia b̄la māwā b̄aida.†

7 Ūrīnadua. Critora j̄l̄rārāne zeya. Mañne jūmarāba ununia. Idji supedada bida ununia.

Idji unubladae jūma nañ ējūânebemara jīânia.§ Wārāda māwā b̄aya.

8 Dadjirā Boroba jarasia: “M̄ra ne jūma poya o b̄l Ācōrēa. M̄ra dji Alpaa idjabā dji Omegaa.* Mañba jara b̄la m̄ra dji nañrābemada idjabā dji j̄rūarebemada. M̄ra b̄la, nañna basia, idjabā ewariza b̄aya.”

Juañba Crito ununa

9 M̄ra bārā djaba Juaña. Dadjirāra Jesucrito ume panl b̄rā m̄ra bārā ume Ācōrē puruñebemaa, bārā ume bia m̄iga b̄la, idjabā bārā ume jūma droa b̄la. Ācōrē bedea jaradia b̄l carea idjabā Jesudebema wārāana a b̄l carea m̄ra morro droma Patmo abadade b̄lsidaa.

10 Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride m̄ra Ācōrē Jauredeba basia.† Mañne m̄l ēcarraare añaalba bedea b̄lada ūrīsia. Idji bedeara cachiru jīgua quīrāca basia. **11** Mañba jarasia: “Bla unublarda cartade b̄lpeda djabarā siete puru beade panlmaa diabuedua: Epesodaa,

† **1:6** Wārāda bia b̄la māwā b̄aida. Griego bedeade b̄l b̄la: “Amén.”

§ **1:7** Mateo 24:30; Juañ 19:34-37. * **1:8** Griego alfabetode alpara dji nañrābema letraa, omegara dji j̄rūarebema letraa. † **1:10** Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu ñrēbadacarea domiaza djabarāba idji ñrēbadara quīrānebabadjidaa. Idira domin-goza māwā obadaa.

Esmirnanaa, Pergamona, Tiatirada, Sardida, Piladelpiada, idjaba Laodiceada.”‡

12 Mañne mña jeda acsia caida bedea bñ cawaya. Acabñrñde siete ñbñrñ oro odada unusia. **13** Mañ siete ñbñrñ ñsi ñberñ zaca bñda unusia.§ Idjia cacuade jñ bñra edu jñrñ daucha jñe basia. Idji ju caita oro odada trajñ basia. **14** Idji budara totroa querasia oveja cara quñräca wa nieve quñräca. Idji daura tñbñ urua quñräca basia. **15** Idji jñrñra bronce tñbñde dorraþaripeda arada quñräca urua basia. Idji bedeara do jururua bñ quñräca jñguasia. **16** Idji jñwa araare chñauda siete eroþasia. Idji itedeba djõbada neco quida umena pewedea era bñda odja nñmasia. Idji quñrära ñmñdau dorrodorroa quñräca basia.

17 Idji unuside ne wayaaba mña idji jñrñ caita beuda quñräca egode tabesia. Baribñrl idji jñwa araarebemada mñ ñrñ bñpeda jarasia: “Ne wayarñdua. Mña dji nañrñbemaa idjaba dji jñrñarebemaa. **18** Mña dji Zocai ñla. Mña beudamña acsdua zocai bñda, idjaba ewariza zocai þaya. Mñabñrl beudarñra ñrñbabida ñla.* **19** ñla unu bñda cartade bñdua. Idi sñwñ nñmñda idjaba jñrñare sñwñ nñmainebema siða bñdua. **20** Mña cawabiya bñla ununa siete chñdau mñ jñwa araarebemane eroþlba cärëda jara bñda

---

‡ **1:11** Griego bedeade ñcrga carta ñañ sida bñ ñla: “Mña dji Alpa idjaba dji Omega. Mañba jara bñla mña dji nañrñbemada idjaba dji jñrñarebemada.” § **1:13** ñberñ zaca bñda. Griego bedeade nñwñ bñ ñla: “Nañ djara edadaca bñda unusia.” Abari quñräca jara ñla Daniel 7:13de. * **1:18** Mñabñrl beudarñra ñrñbabida ñla. Griego bedeade nñwñ bñ ñla: “Mñabñrl ñberñrñ beudidebema yavera eroþla. Beupedada duanñmabema yavera eroþla.”

idjabəa mał siete ūbīrā oro odaba cārēda jara bəda. Mał siete chīdauba jara bəla bajānebema nezocarā siete panʌda. Mał siete panʌba djabarā siete puru beade panʌda wagabadaa. Ädiza djabarā puru abəlde panʌda wagabadaa. Dji ūbīrā siete panʌba jara bəla djabarā siete puru beade panʌnebemada.”

2

Critoba djabarā Epeso purudebemarā itea bəbida

¹ Idjia māa nāwā jarasia: “Djabarā Epeso purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bədua:

Idji jəwa araarebemane chīdau siete erobəba, siete ūbīrā oro oda tāēna nība nāwā jara bəla:

² Bārāba o panʌra māa cawa bəla. Mā itea bio traja panʌda idjabəa bia mīga panʌne jūma droa panʌda cawa bəla. Bārāba dji cadjirua obadarāa iduaribidacada cawa bəla. Åcʌlə bārāmaa wānapeda Jesucritoba diabuesiada abadjidaa.* Baribʌrl bārāba quīrācuita acʌ panʌneba cawasidaa ädjirāra sewaida beada.

³ Bārā mā carea bia mīga panʌne jūma droa panʌda idjabəa sēnaē mā itea bia traja panʌda.

⁴ Baribʌrl nañgʌda māa biē unu bəla: bārāba nañrā quīrīa erobeadara idira mācua neē panʌda.

⁵ Mał bērā quīrānebadadua bārāba nañrā quīrīa eropananada.† Wayacusa Åcōrēmaa zedadua.

---

* ^{2:2} Jesucritoba diabuesiada abadjidaa. Griego bedeade bā bəla “apóstoles.” † ^{2:5} Griego bedeade nāwā bā bəla: “Quīrānebadadua sāmaʌba bəesidada.”

Odadua bārāba naārā bia o panana quīrāca. Bārāda wayacusa Ācōrēmaa zedaēbārla, māla bārā cawa ode wāya.[‡] Mañne bārā ūbīrāra ãyā bāya. ⁶ Baribārla naāgāda bia o panla: Nicolá ñepē beaba biē obadara bārāba quīrīnacaa. Māla bida quīrīacaa. ⁷ Dji cāwārla bara bāla ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bāra. Cadjirua poyapedadarāa māla bacuru zocai bai diabaridebema nejōda idu jōbiya. Mañ bacurura Ācōrē ejūā biya quirude bāla.”

Critoba djabarā Esmirna purudebema itea bābida

⁸ “Djabarā Esmirna purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartaē nāwā bālada:

Dji beupeda wayacusa zocai bāra dji naārābemaa idjabāa jīrūarebemaa. Idjia nāwā jara bāla:

⁹ Bārāba o panra māla cawa bāla.[§] Bia mīga panra idjabāa ne neē beada cawa bāla. Māwāmīna Ācōrēneba bārāra ne bara beaa. Māla cawa bāla ācārla judiorāba bārānebemada biē bedeabadada. Ādjirāra Ācōrē ēberārāana abadamīna māwāéa.* Ātebārla diauru ēberārāa.[†]

¹⁰ Bārā dārāéne bia mīgadira wayarānadua. ¡Urīnadua! Diauruba ācārla bārānebemada preso jidabiya ījā panani cawaya. Bārāra dārānaē

[‡] **2:5** Bārā cawa ode wāya. Griego bedeade ācārla cartaē nāwā bāla: “Dārāéne māla bārā cawa ode wāya.” [§] **2:9** Bārāba o panra māla cawa bāla. Griego bedeade ācārla cartaē mañra neēa.

* **2:9** Ācōrē ēberārā. Griego bedeade bāla “judiorā.” † **2:9** Diauru ēberārā. Griego bedeade bāla: “Diauru ume dji jarebada dedebemarāa.”

bia mīgadia.‡ Bariblrl bārā beabada sida ījā pananadua. Mañbe mla bārāra ewariza zocai blya.§ 11 Dji clwrlr bara blba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara blra. Cadjurua poyapedadara ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaē.”*

Critoba djabarā Pergamo purudebema itea bλbida

12 “Djabarā Pergamo puruđebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bλdua:

Djōbada neco quida umena peweđea era erođbla nāwā jara blā:

13 Bārāba o panrlra mla cawa blā.† Idjaba cawa blā bārā panabadama diaurura dji droma chūmebada buguede chūmla. Māwāmīna bārāba mldā wadibida ēpē panla. Bārā purude diauru babarima djaba Antipa ml carea beasidade bārāba ml ījā panrlra igaradaē basía. Djaba Antipaba ne jūmane mlnebemada bedeabadjia. 14 Bariblrl nałglda mla biě unu blā. Lcrlr bārā tāenabemaba Balaałba jaradiadara ēpē panla.‡ Balaałba Baláa jaradiasia sāwā israelerāra cadjiruade baebida. Jlwaba oda ācōrēa nedjara diadada cobibadjia idjaba auduada obibadjia. 15 Idjaba lclrl bārā tāenabemaba Nicolá ēpē beaba jaradiabadara

‡ 2:10 Dārānaē. Griego bedeade “die ewari” bl bλ. § 2:10 Ewariza zocai blya. Griego bedeade nāwā bl bλ: “Mla borobari zocai baidebemada bārāa diaya.” * 2:11 Ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaē. Griego bedeade bl bλ: “Blrima umé beudaē.”

† 2:13 Bārāba o panrlra mla cawa blā. Griego bedeade lclrl cartade mañra neēa. ‡ 2:14 Numero 22:1deba abā 25:3daa; 31:16.

ẽpẽ panla. Mał jaradiabadara mña quirñäcaa. §
16 Mał bẽrã wayacusa Ăcõrëmaa zedadua. Mâwã odaëbãrla, mña dãrãéne bãrã cawa ode wãya. Mañne neco mñ itedeba odja nñmbla mał ēberãrã ume djöya. **17** Dji cawalrla bara bãbla ūrñdua Ăcõrë Jaureba djabarãa jara bãrla. Cadjirua poyapedadarãa mña maná mérã bãdara cobiya idjabã mõgara zaque totroa quiruda diaya.* Mał mõgara zaquede trã djiwidida bá bãla. Ni aþaþba mał trãra adua bãla. Baribãrla dji edabãrla cawaya.”

Critoba djabarã Tiatira purudebema itea bãbida

18 “Djabarã Tiatira purudebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã bãdua:

Ācõrë Warra daura tãbl urua quirãca bãla, idji jírûra bronce ñrada uruabari quirãca bãla. Idjia nãwã jara bãla:

19 Bãrãba o panla mña cawa bãla. Bãrã quirñänebemada, mñ ijã pannebemada, mñ itea o pannebemada, idjabã jüma droa pannebema sida cawa bãla. Bãrãba naãrã o panana cãyâbara idi biara o panla cawa bãla. **20** Baribãrla naãglda mña bië unu bãla. Wêrã Jezabel abadaba sewa jaradia bãrla bãrãba iduaribi panla.† Idjira Ăcõrëneba bedeabariada abaria. Mañne idjia jaradia bãldeba mñ nezocarãra cûrñgabaria audua nñbadamãrẽa idjabã nedjara jlwaba oda âcõrëa diaðada

§ **2:15** Mał jaradiabadara mña quirñäcaa. Griego bedeade ñcawla cartade mañra neëa. * **2:17** Manára Ăcõrëba diabueda pañ basía. Exodo 16:31-34. † **2:20** Jezabel. 1 Reye 16:29-31; 18:4,19; 2 Reye 9:22.

codamārēā. **21** Māa jāā basia idjia cadjiruara igarapeda Ācōrēmaa zemārēā bariblrl idji audua nīra igara quīrīāē basía. **22** Maā bērā māa idjira cacua piraba clādaē blya. Maābe jūma idji ume daunemabadaba idji quīrāca cadjirua o panla igaradāēbllrl, māa bia mīgabiya. **23** Idji warrarāra māa quinibiya. Māwā djabarā duanlza cawadia māa jūmarā crīchara, jūmarāba sodeba o quīrīā panl siđa cawa bl̄da. Bādjiza opedada quīrāca māa cawa oya. **24-25** Bariblrl l̄clrl bārā Tiatiradebemaba maā wērāba jaradia bl̄ra ēpēnaē panla. Maā awara diauruba idjiderāa cawabida mērā eroblrl jlr̄daē panla cawadi carea. Māa ababe jaraya bārāba naā ewaride ījā panl quīrāca ījā pananamārēā abā mā zeblrl̄daa. Dewara bedeada ījā obiēa. **26-27** Cadjirua poyapedadara idjabā māa quīrīā bl̄ ewariza opedadara māa druazabema bororāda bēadamārēā bl̄cuaya mā Zezaba māra jūmarā boroda bl̄da quīrāca. Maābe ādjirāba quīrā djuburia neē jūmarāa ījā obidia.‡ Zoco tođozoabibl̄da quīrāca jūmarāda poyadia.§ **28** Māa diapedabema chīdauda ādjirāa diaya.* **29** Dji cl̄wllrl bara bl̄ba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bl̄ra.”

3

Critoba djabarā Sardi purudebema itea bl̄bida

‡ **2:26-27** Quīrā djuburia neē jūmarāa ījā obidia. Griego bedeade bl̄ bla: “Jiorroba ījā obiya.” § **2:26-27** Salmo 2:9. * **2:28** Diapededabema chīdauba jara bl̄ba Critoda. Apocalipsi 22:16.

1 “Djabarā Sardi purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartađe nāwā bədua:

Ācōrē quīrāpita jaureda siete panla.* Ādji zocabariba chīdauda idji jəwađe siete erođla. Idjia nāwā jara bəla:

Bārāba o panla mā cawa bəla. Ēberārāba jara panla bārāba Ācōrēra bio ījā panla bērā zocai bəada. Bariblrl wārā arada bārāba Ācōrēra ījānaē panla bērā dji beudarāa. **2** ¡Quīrācuitadadua! Māa unu bəla bārāba o panla Ācōrē quīrāpita jipa bəlēda. Bārāba bia o panla jūma idu bəlbododaa. Bariblrl małgara wayacusa bia ēpēnadua. **3** Wārā bedea bārāba ūrīpedadara quīrānebađadua. Małgara bio ījānadua. Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Bārāra quīrācuita bəadaěblrl, nedrabari quīrāca māra cawaěne zeya bārā cawa oi carea. **4** Bariblrl bārā Sardidebemarā zocārāébe cadjiruade nīnaēa bārāba cacuadē jā panla mititiabidaē panla quīrāca. Bārādrl māl ume ābaa nībadi carea bia panla bērā totroa quiru jā panla māl ume ābaa nībadia. **5** Cadjirua poyapedadaba ara mał quīrāca totroa quiruda jānia. Ādji trāra ewariza zocai bəadi cartađe eda bá bəa bērā māa īyā bəlēa. Ātebll māl Zeza quīrāpita, idji nezocarā bajānebema quīrāpita bida ādjirāra māreana aya. **6** Dji cəwrlr bara bəla ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bəla.”

Critoba djabarā Piladelpia purudebema itea

* **3:1** Λcərlmaarā mał siete jaure panla jara bəla Ācōrē Jaureda. Idjaba īcərlmaarā jara bəla bajānebema nezocarā dji dromada.

bəbida

⁷ “Djabarā Piladelpia purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bəldua:

Ācōrē quīrāpita Bio Biya Quirura, Wārāda Bedea Aba Bəla Davi puru boroa.[†] Idjia ewabərlra ni aþaþba poya jūâtrə bəlðaëa. Idjia jūâtrə bəlðaëa ni aþaþba poya ewadaëa. ⁸ Idjia nāwā jara bəla:

Bārāba o panla māa cawa bəla. ¡Úrīnadua! Eda wābadada māa bārā na ewa nūmāsia. Mañgla ni aþaþba poya jūâtrə bəlðaëa. Bārāra mācua ləblaë panlāmīna mā bedeara bio ïjā panla. Māra igaraðaë panla. ⁹ ¡Úrīnadua! Bārā jīrū caita māa diauru ëberārāda chīrāborode copanebiya.[‡] Mañne ādjirāba cawaðia māa bārāra quīrīä bəlda. Ādjirāra Ācōrē ëberārāana abadamīna wārāéa.[§] Ādjirāra sewaida bəaa. ¹⁰ Bārā mā carea bia mīga panla jūma droa panla māa jarada quīrāca. Mañ bērā nañ ejūânebemarā bia mīgadi ewari zebərləde māa bārāra wagaya. Mañ ewaride māa jūma nañ ejūâne bəara bia mīgabiya sāwā odi cawaya. ¹¹ Māra dārāéne zeya. Mañ bērā bārāba idī ïjā panla quīrāca ïjā pananadua. Māwā ni aþaþba bārā nepeda jārīnaëa. ¹² Cadjirua poyapedadara mā Ācōrē dedebema de jīrū quīrāca bəlya. Māwā idji dedebemada ãyā wānaca baya. Ādji dratude mā Ācōrē trāda bəlya id-

---

[†] 3:7 Davipuru. Mañba jara bəla “Ācōrē puru.” Puru boroa. Griego bedeade nāwā bá bəla: “Idjia Davi yavera eroþla.” Ādji tāëna dji yave eroþla puru boroa. [‡] 3:9 Diauru ëberārā. Griego bedeade bá bəla: “Diauru ume dji jarebada dedebemarāa.” [§] 3:9 Ācōrē ëberārā. Griego bedeade bá bəla “judiorā.”

jiderāda cawabi carea. Idjabəa mă Ācōrē puru tră Jerusaleñ Djiwidī abada sida ādji dratude bəya mañ purudebemada cawabi carea. Mañ purura bajāneba mă Ācōrē bəlmałba zeya. Idjabəa ādji dratude mă tră djiwidida bəya măreda cawabi carea. ¹³ Dji cławrla bara bəla ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bəra.”

Critoba djabarā Laodicea purudebema itea bəbida

¹⁴ “Djabarā Laodicea purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartađe năwā bədua:

Wărā Bedea tră jarabadaba Ācōrēnebemada wărāda jūma aride jarabaria.* Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia.† Idjia năwā jara bəla:

¹⁵ Bărāba o panla măla cawa bəla. Măra igaradaě panla bariblərə sodeba ēpēnaě panla. Măwā bărāra baido cūrāsa quīrāca panlēa ni baido jăwărăä quīrāca panlēa. Sodeba wărāda ēpēnaěbərlə, mămaarā biara bacasia măra abeda ēpēnaěda. ¹⁶ Bariblərə baido jăwărăäjăwărăä bəl quīrāca panla; măra igaradaě panlmīna sodeba wărāda ēpēnaě panla. Mañ bērā măla bărāra igaraya baido jăwărăäjăwărăä bəl mă itedeba webərlə quīrāca. ¹⁷ Bărāba jara panla ne jūma eropanla, ne jūmada edasidada. Bărāba edađida panla waa neěana a panla. Bariblərə adua panla mīň djuburi panla, biě panla, ne neě panla, dauberrea panla, idjabəa ācadə panla. ¹⁸ Mañ bērā măla bărāa crīcha biada

---

* **3:14** Wărā bedea. Griego bedeade bəl bəla: “Amén.” † **3:14** Griego bedeade mañba idjabəa năwā jara bəla: “Idjira ne jūma Ācōrēba oda Boroa.”

diaya: oro t_λb_λdē dorrabarida idji awa quiruda m_λneba nēdodadua. Māwā bārāra wārā arada ne bara bēadia. Idjabā wua totroa quiruda m_λneba nēdodadua jāni carea. Māwā bārā ācada panana carea quīrā peradaēa. Idjabā dau tada m_λneba nēdodadua bārā daude tadapeda bia ununi carea. ¹⁹ Māa quīrīā b_λ ēberārāra quēābaria idjabā ubaria m_λ bedea ījā odamārēā. Mañ bērā wayacusa m_λmaa zedapeda sodeba wārāda ēpē pananadua. ²⁰ ¡Urīnadua! Māra dede eda wābadama b_λa. Dajadaareba trā b_λa bārāba ewadapeda m_λra idu eda wābidamārēā. Bariduaba m_λ bedeada ūrīpeda dji eda wābadara ewaib_λg_λ, m_λra eda wāpeda idji ume ne coya. ²¹ Māa cadjiruara poyada bērā m_λ Zeza ume idji bugue biya quirude chūmesia. Ara mañ quīrāca cadjirua poyapedadara m_λ bugue biya quirude m_λ ume chūmebiya. ²² Dji caw_λr_λ bara b_λba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b_λra.”

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

¹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca m_λa unusia bajāne eda wābadada ewa nūm_λda. Mañne m_λa naārā ūrīna cachiru jīgua quīrāca bedea b_λba jarasia: “Nama ñtaa zedua. Māa cawabiya no-coarebema ewariide cārēda sāwāida.”

² Ara mañda m_λra Ācōrē Jauredeba bēisia. Mañne m_λa unusia bugue biya quiru bajāne b_λda. Mañ buguede abā chūmasia. ³ Mañ buguede chūm_λra urua bāsia jaspe mōgara quīrāca idjabā cornalina mōgara urua babari quīrāca. Eumada

mañ bugue biya quiru audu jūrā basia. Mañ eumara esmeralda mōgara quīrāca urua basia. ⁴ Bugue biya quiru audu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā basia. Mañ bugue biya quedeadē veinticuatro drōārāda chūpanasiāaa. Ādjia cacuadē jā panla totroa querasia. Idjabā oro oda nepeda jā panasiāaa. ⁵ Mañne Ācōrē bugue biya quiru ēsi bādeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā bae nūmabadjia. Mañ bugue quīrāpita ībīrāda siete urua nūpanasiāaa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita bēada māwā panla. ⁶ Mañ bugue quīrāpe pusa pāpārā bāl quīrāca basia. Mañra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Bugue jāwa araare, jāwa acłare, jēdaare, noocoare bida animarā zaca zocai bēada quīmārē panasiāaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare bida dauba bira panasiāaa. ⁷ Aba imama zaca basia. Aba pacā zaca basia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca basia. Idjabā abā nejōbā waiłla wābāri bāl zaca basia. ⁸ Mañ quīmārēbema zocai panla ida sei eropanasīaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasiāaa. I edre bida dauba bira panasiāaa. Āsa, diamasi bida ādjjirāba īnāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua
dadjurā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o bāla. Idjira basia, idī bāla, idjabā ewariza bāya.

9-10 Ācōrē ewariza zocai bāra idji bugue biya quirude chūmabaria. Mañne dji animarā zaca zocai bēaba idjia bio bia quiruadē abadaa, bia bedeabadaa, idjabā bia bāada abadaa. Māwā

jarabʌdaza veinticuatro drōärāda Ācōrē ewariza zocai bʌ quīrāpita chīrāborode copanenapeda bia bedeabadaa. Mañbe ãdji nepeda dji buguede chūmʌ quīrāpita bʌlapeda nāwā jarabadaa:

11 Dairā Boro Ācōrē, bʌldrʌ bia bʌla jūmarāba bio biya quiruada adida, wayadida, idjabə bʌla jūma poya eroþaida bia bʌlaða adida.

Bʌla ne jūmada oða bērā bia bʌla jūmarāba māwā jaradida.

Wārāda bʌla quīrīana bērā ne jūmada osia idjabə ne jūmada bʌldeba bʌla.

5

Juaðba Oveja Zaque ununa

1 Mañbe mλa unusia bugue biya quirude chūmʌba carta tuyadada jʌwa araare eroþʌda. Mañ cartara quīrā umena bʌl basia. Dji quīrā tēñne siete ceraba cara panasidaa ni aþaʌba ewararānamārēä. **2** Mañne mλa bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jīgua iwidisia: “¿Caida bia bʌl nañ cartaðe cara þeara oguecuapeda ewarai carea?” **3** Baribʌrl ni aþaʌda bia þaë basía mañ carta ewarapeda acsi carea. Bajāne, nañ ejūñe, beudarā panabadama bida neë basía.*

4 Mañne mλra dji quīnē jīñā þesia ðberā biada neë bada bērā mañ carta ewarapeda acsi carea.

5 Baribʌrl veinticuatro drōärānebema aþaʌba mλa nāwā jarasia: “Waa jīñārādua. Acñdua, Juda ðberārānebema Imama abadaba idji ume dji quīrūda poyasia. Idjira Davideba zedaa. Idjiabʌrl

---

* **5:3** Beudarā panabadama. Griego bedeade bʌl bʌla: “Nañ ejūñ edre.”

nañ cartade siete cara bear a oguecuapeda ewaraida b̄la.”

⁶ Mañne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai bea quīmārē panλ caita, idjaba veinticuatro drōārā panλ ēsi m̄la Oveja Zaqueda ñta nūm̄la unusia. Idjira beapedada quīrāca b̄asia. Idjia cachuda siete erōasia. Dau siða siete erōasia. Mañ siete dauba jara b̄la Ācōrē quīrāpita siete jaure panλda. Mañgrāra Ācōrēba jūma nañ ējūâne diabuebaria. ⁷ Mañne Oveja Zaquera bugue biya quirude chūm̄maa wāpeda carta idji j̄wa araare erōb̄la edasia. ⁸ Mañ carta edadacarea animarā zaca zocai bea quīmārē panλra idjaba veinticuatro drōārā siða idji quīrāpita chīrāborode copanesidaa. Jūma ādjirāba arpada, epedeco jūgurua siða erōpanasidaa. Mañ epedeco jūguruara incienso queraba bira b̄asia. Mañ incienso queraba jara b̄la Ācōrē ēberārāba idjía iwidib̄lada. ⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quīmārē panλ bida nañ trābi djiwidida trāsidaa:

B̄la beapedada b̄erā b̄ldrā bia b̄la mañ carta edapeda dji cara bear a oguecuaida.

B̄la oa erozoadaba ēberārāda Ācōrē itea nēdosia. Bedeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema siða ñc̄rla nēdosia.

¹⁰ B̄la ādjirāra b̄asia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beadamārēā.

Idjaba nañ ējūâne dji bororāda beadia.

¹¹ Mañbe m̄la ac̄bl̄rāde bajānebema nezocarāda trāduanλda unusia. Mañgrāra zocārā panλ b̄erā

mλa poya juachaẽ basía.[†] Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru, dji animarā zaca zocai ɬea, idjaba veinticuatro drōārā audu jūrā panasidaa. ¹²Nāwā jīgua trλā panasidaa:

¡Oveja Zaque beapedadada bio bia ɬa!

Jūmarāba idjía bia bedeadida panλa ne jūma poya eroþa bērā, ne jūmada eroþa bērā, jūma cawa þa bērā idjaba bio ɬa ɬa bērā.

Idjidrā dji dromaara ɬada adida panλa idjaba bio bia quiruada adida panλa.

¹³ Mañne mλa ūrīsia jūma Ācōrēba oða bajāne ɬeaba, nað ējūñe ɬeaba, beudarā jaureba, pusade ɬea bida nāwā trλā duanada:[‡]

Jūmarāba dji bugue biya quirude chūmλa, Oveja Zaquea bidā ewariza bia bedeadida panλa.

Ādjida dji dromaana adida panλa, bio bia quiruada adida panλa, idjaba ādjia jūma poya eropananida bia ɬada adida panλa.

¹⁴ Mañbe animarā zaca zocai ɬea quīmārē panλa nāwā jarasidaa: “Bia ɬa māwā ɬaida.” Ara mañda veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeda dji ewariza zocai ɬa bia bedeasidaa.[§]

6

Cartade cara beada sei oguecuada

[†] **5:11** Zocārā. Griego bedeade ɬa ɬa “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cāpūrīa bedeade jara ɬa “millones de millones.”

[‡] **5:13** Beudarā jaureba. Griego bedeade ɬa ɬa: “Nað ējūñ edrecare ɬeaba.” [§] **5:14** Dji ewariza zocai ɬa. Griego bedeade ɬcλrā cartade mañra neēa.

¹ Mañbe mña unusia Oveja Zaqueba cartade cara bœada aba ogabœrœda. Idjabœa ūrœsia animarœ zaca zocai bœa quimœrœ panœnebema abœlba nœwœ jara bœda: “Acœde zedua.” Idji bedeara bœa jiguabœrœ quirœca basia. ² Araa acœde wœsœde cawayo torroda unusia. Mañ cawayo ñrœ chœmœla idji jœwaœ enedrœmada eroœasia. Abœlba idjia nepeda diasia. Ara mañda lœslœlœ poyapeda dewararœ poyai carea wœsia.

³ Mœwœnacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara bœada aba ogabœrœde mña ūrœsia dewarabema animarœ zaca zocai bœla nœwœ jara bœda: “Acœde zedua.” ⁴ Araa acœde wœsœde cawaœne cawayo purea bœda odjasia. Abœlba mañ cawayo ñrœ chœmœla djœbœda neco waibœlada diasia. Acœrœba idjia idu œrœbisia œberœrœ nañ œjœuœne œbaa necai duanœda, mœwœ djœ duanœla dji quena duananamœrœ.

⁵ Mœwœnacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara bœada aba ogabœrœde mña ūrœsia dewarabema animarœ zaca zocai bœla nœwœ jara bœda: “Acœde zedua.” Araa acœde wœsœde mña cawayo pœimœda unusia. Mañ cawayo ñrœ chœmœla ne zœglœ zabadada idji jœwaœ eroœasia. ⁶ Mañne mña ūrœsia animarœ zaca zocai bœa œsi aba bedœa bœda. Mañba dji cawayo ñrœ chœmœla nœwœ jarasia: “Trigoda idu bia zaubirœdua. Mœwœ trigo libra ume nœdoi carea œberœda ewari aba trajaida bœla. Cebada sœda idu bia zaubirœdua. Mœwœ cebada sei libra nœdoi carea œberœda ewari aba trajaida bœla. Baribœrœ nedraga diabarida, uva sœda idu bia zaubidua nedragada, uva bœa sœda baramœrœ.”

⁷ Mœwœnacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade

cara b̄eada aba ogab̄r̄ade m̄a ūr̄isia dewarabema animarā zaca zocai b̄lba nāwā jara b̄lda: “Ac̄de zedua.” ⁸ Araa ac̄de wāside m̄a unusia cawayo cuaracuara b̄lda. Mañ cawayo ñr̄ chūm̄ tr̄ra “Beuidebema” abadaa. Idji caidu aba n̄ibabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma nañ ējūāne ēberārā quīmārē b̄eaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Mañ ēberārāra beasidaa djō duanlba, jarrababa, cacua biē duanlba, idjab̄a animarā nañ ējūānebema minijīchia b̄ea bida.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara b̄eada aba ogab̄r̄ade m̄a unusia Ācōrē b̄edea jaradia panl carea beapedadarā jaureda. Ādjrāra bajāne Ācōrēa ne babue diabada edrecare duanasidaa. ¹⁰ Nāwā jīgua jarasidaa: “Jūmarā Boro, b̄lra bio bia quirua idjab̄a wārāda b̄edea aba b̄la. ¿Bla sālbe dudabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?” ¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda jānamārēā diasia. Mañbe nāwā panusia: “Wadi necai jāānadua aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beab̄dadadaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara b̄eada aba ogab̄r̄ada m̄a ac̄ b̄asia. Mañne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea jābada pāima b̄l quīrāca l̄mādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia. ¹³ Nāūrā dji cābāyā puáb̄r̄ade nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdaura bajāneba egorodaa jurrusia. ¹⁴ Bajāra carta b̄ratl̄b̄lra quīrāca n̄ebasia. Jūma eyara,

---

* **6:8** Beudarā panabada ējūā. Griego bedeade b̄l b̄la “Hades.”

pusade b̄ea morro sida naārā b̄eadama pane-naē basía. ¹⁵ Mañbe nañ ējūānebema bororāda, ādjiarebemada, zarrarā bororāda, ne bara b̄eada, nañ ējūāne dji dromarāda, nezoca b̄eada, nezocaē b̄ea sida eya uriade idjabā eyade mōgara cobeade mīrūcuasiadaa. ¹⁶ Adjirāba nāwā jarasidaa: “Eya, mōgara, dai ără b̄aeđadua. Daida mērānadua jāl bugue biya quirude chūmă quīrāpitabemada idjabā Oveja Zaqueba cawa oidebemada. ¹⁷ Adjia cawa odi ewari dromada jūēsia. ¿Caiba mañgla droai?”

7

S̄eyā Ācōrē nezocarā dratude b̄ada

¹ Māwānacarea m̄la bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Adjira nañ ējūā iquidaza nūmeasia. Adjia nāūrāda ni abalareba nañ ējūāne, pusade, ni abal bacurumaa bida idu puabidaē basía. ²⁻³ Mañne m̄la unusia dewara nezoca bajānebemada īmādau odjabariareba zeblrlada. Mañgla dji zocai b̄l Ācōrē s̄eyā b̄lbarida erođasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panā nāwā jīgua jarasia: “Nañ ējūāra, pusara, bacuru sida ārīrānadua abā daiba Ācōrē s̄eyāra idji nezocarā dratude jūma b̄lbaridaa.” Māwā jarasia Ācōrēba l̄blada bajānebema nezocarā quīmārē panā diada bērā nañ ējūāra, pusa sida ārīnamārēā.

⁴ Mañne m̄la ūrīsia Ācōrē s̄eyā erođeara jūmasāwā panāda. 144 mil panasidaa. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basía. ⁵ Israel warra Judadeba yōpedadada doce mil panasidaa. Rubeñneba yōpedadada doce mil panasidaa. Gadeba yōpedadada doce mil panasidaa.

6 Aserdeba yōpedadada doce mil panasidaa.
 Neptalideba yōpedadada doce mil panasidaa.
 Manasedeba yōpedadada doce mil panasidaa.
 7 Simeoñneba yōpedadada doce mil panasidaa.
 Leviñdeba yōpedadada doce mil panasidaa.
 Isacardeba yōpedadada doce mil panasidaa.
 8 Zabuloñneba yōpedadada doce mil panasidaa.
 Josedeba yōpedadada doce mil panasidaa. Idjaba
 Benjamíñneba yōpedadada doce mil panasidaa.

Êberârâ zocârâ Ñcôrê quîrâpita bea

9 Mâwâncarea wayacusa cãimocara quîrâca mña
 êberârâda zocârâ unusia. Ni abalba ãdjirâra
 poya juachadaë basía. Druazabemada, puruz-
 abemada, bedeazabema sida ñclrâ duanasidaa.
 Jûmarâba cacuade jâbada torroada jâ beasia id-
 jaba bâsrida panâ bérâ uruta queduaca beada ãdji
 jâwade eroþeasia. Ñdjirâra Ñcôrê bugue biya quiru
 quîrâpita idjabâ Oveja Zaque quîrâpita bida ñta du-
 anasidaa. 10 Mañne jûmarâba nâwâ jîgua jarasidaa:
 “¡Dai Ñcôrê nañ bugue biya quirude chûmâba,
 Oveja Zaque bida dairâra êdrâ edasidaa!”

11 Mañne animarâ zaca bea quîmârê panâra,
 veinticuatro drôârâ sida Ñcôrê bugue biya quiru
 caita panasidaa. Jûma bajânebema nezocarâda
 ãdjirâ audu jûrâ ñta duanasidaa. Mañne bugue
 biya quiru quîrâpita mañ bajânebema nezocarâra
 chîrâborode quîrâ edaa barru copanenapeda
 Ñcôrêa bia bedeasidaa. 12 Nâwâ jarasidaa:

¡Bârâba jara panâ quîrâca wârâa!* Ewariza
 jûmarâba dairâ Ñcôrêa bia bedeadida panâ

---

* 7:12 Wârâa. Griego bedeade bá bâa: “Amén.”

dji dromaara bΛ bērā,
 ne cawaara bΛ bērā, ne jūma poya ero bΛ bērā
 idjabā bio bΛla bΛ bērā.
 Idjía bia bΛada adida panla idjabā bio biya
 quiruada adida panla. jWārāda bia bΛa
 māwā baida!†

13 Mañbe veinticuatro drōärānebema aþaþba māa
 iwidisia: “¿BΛa cawa bΛca za cacuade jλbada tor-
 roa jλ þeara cairāda jāwā þeada? ¿Cawa bΛca
 sāmaþba zesidada?”

14 Mañpanusia: “BΛabΛrΛ cawa bΛa.”

Mañne idjia jarasia: “Nañ ñberärāra jirūarebema
 ewari bio minijīchia bΛðebema ñdrapedadarāa.
 Oveja Zaque oaba ãdjia cacuade jλbadara totroa
 tātosidaa. **15** Mañ bērā Ācōrē bugue biya quiru
 quírāpita duanla. Idji dede ãsa, diamasi bida idji
 itea ne o panla. Mañ bugue biya quirude chūmλba
 ãdjirāra waga þaya.‡ **16** Waa jarra þeadaña ni
 opichia þeadaña. Beseaba waa bañ þeadia idjabā
 jλwλrλ̄ba mīa sēea. **17** Oveja Zaqueba ãdjirāra
 Ācōrē bugue biya quiruma waga þaya. Ñadjirāra
 edeya zocai þai dia bΛ baido bogadrΛ nūmeamaa
 dodamārēa. Mañne Ācōrēba ãdjirā daubara jūma
 jareya.”

8

Cartade cara þeada jirūarebema ogada

---

† **7:12** Wārāda bia bΛa māwā baida. Griego bedeade bΛ bΛa:
 “Amén.” ‡ **7:15** Ñadjirāra waga þaya. Griego bedeade bΛ bΛa:
 “Ācōrēba idji wua dera ãdjirā l̄rλ þuya.”

1 Oveja Zaueba cartade siete cara bœada jírñarebema ogaside bajãne dãrã chupea nûmesia.* **2** Mâwânacarea mña unusia bajãnebema nezocarãda Åcõrẽ quîrãpita siete ãta duanãda. Siete cachiruda âdjirãa diasia. **3** Mañbe dewara nezoca bajãnebemada zepeda Åcõrëa quera babadama ãta nûmesia. Mañ quera babada oro odara Åcõrẽ bugue quîrãpita bla. Bajãnebema nezocaba idji jlwade quera babada epedecoda eroëasia. Mañ epedecora oro oda basia. Aþalba idjia incienso querada waibla diasia júma Åcõrẽ ëberärãba iwidipedada ume âbaa bá diamãrãa. Ara mañda quera babada ãrlã incienso querara bá nûmiasia. **4** Åcõrẽ ëberärãba iwidipedadara mañ bajãnebema nezocaba incienso quera bá nûml cowaa ume âbaa Åcõrëmaa tûäpa cowasia. **5** Mañbe bajãnebema nezocaba quera babada epedecoda edapeda quera babada ãrlã tlbladu urua blba birasia. Mañ tlbladu uruara nañ ejûñaa peatasia. Mañba baada jururuasia, dji cábayã jíigua bae nûmesia, purewa eda nûmesia, idjaba nañ ejûña ure nûmesia.

Bajãnebema nezocarãba cachiru zapedada

6 Mañbe bajãnebema nezocarã siete panbla âdji siete cachiru edapedadara zadi carea eronñpanesidaa.

7 Aþalba idji cachiruda zásia. Ara mañda hieloda cue quîraca nañ ejûñaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera blba nañ ejûñaa jurrusia.

---

* **8:1** Dãrã. Griego bedeade bá bla “media hora.”

Mañba nañ ējūära, bacuru sida berara ēsidra bá wāsia.[†] Mama chiruara jūma bá wāsia.

⁸ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara mañda eya waibla quīrāca bñda purega jida nñmñda añaiba pusade batabuesia. Mañba pusara berara ēsidra oa babisia. ⁹ Mañne pusadebema animarāda berara ēsidra quinisidaa idjabā barcora berara ēsidra jūma arīsidaa.

¹⁰ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara mañne chīdau waibla uruga jida nñmñda bajāneba baesia.[‡] Berara ēsidra nañ ējūane bœa doðe, baido bogadrñ bœade bida baesia.

¹¹ Mañ chīdau trñra Asea abadaa. Idji bœadama baidora jūma aseasia. Mañ baidoba ēberärära zocärä quinisidaa.

¹² Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara mañda ñmñdaura, jedeco sida berara ēsidra pñima nñmesia. Chīdau bœa sida berara ēsidra pñimacuasiadaa. Mañ bñrñ ãsa bœida bœadada berara ēsidra pñima nñmasia. Diamasi bœida jedecora, chīdau bœa sida ñna bœida bœadada berara ēsidra ñnaë basía.

¹³ Mña ñtaa acablrñde ûrñsia nejõbñ ñtl wñbari bñba jñgua jara bñda:[§] “¡Mññ djuburi bœadia! ¡Mññ djuburi bœadia! ¡Mññ djuburi bœadia nañ

[†] **8:7** Nañ ējūära. Griego bedeade ñcñrla cartade mañra neña. Berara ēsidra. Griego bedeade bñ bñla “la tercera parte.” Mañ bedeara versículo 7deba aba 12daa odja bñla. [‡] **8:10** Uruga jida nñmñda. Griego bedeade bñ bñla: “Íbñrñ quírāca uruga jida nñmñda.”

[§] **8:13** Nejõbñ. Griego bedeade ñcñrla cartade bñ bñla “bajñebema nezoca.”

ẽjūāne beara dewarabema nezoca ūbea panʌba
ādji cachiru zabʌdaðe!"

9

¹ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Mañne māa chīdau bajāneba nañ ẽjūānaa baeðada unusia. Aþaþba uria dau cʌre þʌ jūātrʌ þʌ ewabarida mañ chīdaúa diasia. ² Mañ uria jūātrʌ þʌ ewaside uriadæba nārīda ðtaa cowasia pea bá wāþlʌ cowabari quīrāca.* Mañ cowaaba ðmādaura, bajā pāwārā þʌ sida jūma pāima nūmesia. ³ Mañne adichichi waiþʌada mañ cowaadæba nañ ẽjūānaa wāwāzoasia. Ācōrēba mañ adichichia ðþlada diasia ēberārā cādamārēä drusōrēba cabʌrʌ quīrāca. ⁴ Idjia adichichia jarasia nañ ẽjūānebema chiruara, bacuru sida ãrīrānamārēä. Āteþlʌ ababe ēberārā Ācōrē sēyā ðdji dratude neẽ beada cabisia. ⁵ Ācōrēba adichichia ēberārāra idu beabiē basia, ðteþlʌ jedeco juecumabe idu puabisia. Mañ puara drusōrēba cada pua quīrāca basia. ⁶ Mañ ewaride ēberārāra beu jʌrlædia baribʌrʌ beudaða. Wārāda beu quīrīða pananimīna beudaða.

⁷ Mañ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quīrāca beasia. Ādji borode nepe oro oða quīrāca þʌda jʌ beasia. Ādji quīrādarrara ēberā quīrāca beasia. ⁸ Ādji budara wērā budaca beasia. Ādji quidara imama quidaca beasia. ⁹ Ādji cacuara jiorro oðaba jūātrʌ beasia. Ādji i jīguara jururuga nūmasia cawayo zocārā ðdji carreta bara ēberārā

* **9:2** Pea bá wāþlʌ cowabari quīrāca. Griego bedeade þá þla: "Jiorro dorrabaribada cowabari quīrāca."

djō panλmaa pira wābλda quīrāca. **10** Ādji drura drusōrēne quīrāca quida cūmia ɬeasia. Jedeco juesuma ādji druba ēberārāra poya biē o panλnia. **11** Mañ adichichi borora uria dau cāre bλ wagabaria.† Idji trāra hebreo bedeade Abadoñ abadaa. Griego bedeade Apolioñ abadaa.‡

12 Nabema mīā djuburi ɬeadī jaraðara jōsia, baribλrλ wadibida umé panλa.§

13 Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Mañne Ācōrē quīrāpita quera babada oro oda cachu quīmārē panλareba aba bedea bλda mλa ūrīsia. **14** Dji bedea bλba bajānebema nezoca cachiru zadaa nāwā jarasia: “Do waiþla Euprate abadama bajānebema nezoca quīmārē jī panλda ērā bλdua.” **15** Ara mañda idjia mañ quīmārē panλra ērā bλsia nañ ejūāne ɬeara berara ēsidra quenanamārēä.* Ācōrēba ādjira eroþasia ara mañ poade, ara mañ jedecode, ara mañ ewariðe māwā quenanamārēä. **16** Mañne mλa ūrīsia aþaλba jarabλrλda cawayode wābada sordaorāda jūmasāwā enebλdada. Dosciento miyoñ enebλdaaða asia.

17 Mλa cāimocara quīrāca ununa cawayora nāwā ɬeasia: ādji borora imama boro quīrāca ɬeasia. Ādji itedeba uruada, azupreda, idjaba nārīda cow-abadjia. Dji ñrλ chūmeaba ādji jāare jūâtrλbarida

---

† **9:11** Uria dau cāre bλ wagabaria. Cāpūriä bedeade bλ ɬela “ángel del abismo.” ‡ **9:11** Abadoñ, Apolioñ. Mañ trāba jara panλa: “Ne jūma ãrībari.” § **9:12** Mañ mīā djuburi ɬeadī jaraðara dadjurāba Apocalipsi 8:13de unubadaa. * **9:15** Berara ēsidra. Griego bedeade bλ ɬela “la tercera parte.” Ara mañ quīrāca jara ɬela versículo 18de.

jāl b̄easia. Mał jūātrʌbarira purega b̄asia, zapiro mōgara quīrāca pāwārā b̄asia idjab̄a azupre quīrāca cuara b̄asia.[†] **18** Cawayo ited̄eba cowa b̄la nār̄iba, uruaba, azupre bida nał ējūāne b̄eara berara ēsidra quenasidaa. **19** Małḡrā cawayoba ādji ited̄eba cowa b̄lba, ādji dru bida ēberārāra beabadjidaa. Ādji drura dama quīrāca b̄asia. Małba ēberārāra cadapeda beabadjidaa.

20 Māwām̄na ēberārā quininaē bađaba wadibida ādjia cadjurua obadara igaradaē basía. Ādjia jai ēpēbadara igaradaē basía. J̄awaba oda ācōr̄era igaradaē basía: dji oro odada, parata odada, bronce odada, mōgara odada, bacuru oda sida igaradaē basía. Mał j̄awaba oda ācōr̄eba ununacam̄na, ūr̄inacam̄na, idjab̄a n̄badacam̄na, ēberārāba małra igaradaē basía. **21** Idjab̄a m̄iň beabadara, djärā n̄ḡlbadara, audua n̄babadara, ne drʌabada sida ēberārāba igaradaē basía.

10

Bajānebema nezocaba carta zaque erobada

1 Māwānacarea cāimocara quīrāca m̄la unusia bajānebema nezoca dji dromada edaa zebʌrl̄da. Idjia cacuade jāl b̄la j̄ār̄rā basía. Idji boro īr̄a eumada b̄asia. Idji quīr̄ra īmādau quīrāca urua b̄asia. Idji j̄ir̄ūra tʌb̄la eradrl̄ n̄um̄ quīrāca b̄asia. **2** Idji j̄awade carta zaqueda ewara erob̄asia. Idji j̄ir̄ū araarebemara pusade t̄ga n̄umasia. J̄ir̄ū acʌarebemara drua t̄ga n̄umasia. **3** Małbe idjira imama jarragabari quīrāca j̄igua b̄iasia. Māwā

---

† **9:17** Zapiro mōgara. Griego bedeade b̄l b̄la “jacinto nepōnō.”

biabʌrʌde baara ʌ̄arima siete jururuasia. ⁴ Baa ʌ̄arima siete jururuadacarea mañ jururuaba jaradara m̄la cartade b̄ai basía. Mañne bajānaa m̄la bedeada ū̄risia nāwā jarabʌrʌda: “Baaba ʌ̄arima siete jururua jaradara m̄erā erobadua. Cartade b̄lr̄adua.”

⁵ Mañbe m̄la ununa bajānebema nezoca pusade idjab̄a drua t̄aga nū̄mʌba idji j̄awa araarebemada ñtaa bajānaa wasia. ⁶ Māwā b̄de idjira nañ ējūñanebema, bajānebema, pusadebema jūma oda Ācōrē tr̄neba bedeasia. Nāwā jarasia Ācōrē ewariza zocai b̄a tr̄neba: “Ācōr̄eba jaradara dārāéne jūma māwāya. ⁷ Idjideba bedeabadarāda idji nezocarāa. Nañna Ācōr̄eba ãdjirāa jarabadjia idjia cawabilē b̄l̄da j̄ir̄üare jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji j̄ir̄üarebemaba cachiru zabʌrʌde wārāda jūma māwāya.”

⁸ Mañbe bajānaa bedea m̄la nañna ū̄rinaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca j̄ir̄ü ab̄a pusade j̄ir̄ü ab̄a drua t̄aga nū̄mʌba carta zaque idji j̄wade ewara eroþl̄da edade wādua.”

⁹ Ara mañda bajānebema nezocamaa wāpeda m̄la iwidisia carta zaquera diamārēä. Idjia panusia: “Edadua. Codua. B̄l̄itedera urrajō quīrāca cūñ bayá, baribʌrʌ l̄a b̄iteda asea nūmesia.”

¹⁰ Mañ carta zaquera bajānebema nezoca j̄wadebemada edapeda cosia. M̄l̄ iteđe urrajō quīrāca cūñ basia baribʌrʌ codacarea m̄l̄ b̄iteda asea nūmesia. ¹¹ Mañbe idjia m̄la jarasia: “B̄la wayacusa Ācōr̄eneba bedeaida b̄la zocārā puru sāwāninebemada, zocārā drua sāwāninebemada,

bedeaza sāwāninebemada, idjabā ēberārā bororā sāwāninebema sida.”

11

Ācōrēnebema bedeabadarā umé panʌ

¹ Māwānacarea aþalba de zabada bacuru quīrāca bʌla mña diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā babue diabada sida zade wādua. Idjabā Ācōrēa mama bia bedea panʌ sida jūma juachadua. ² Baribʌrla Ācōrē de droma mōgaraba audu jūrā ca bʌ edaarebema ējūða zarādua, mañgʌra Ācōrē ījāé þeaa diada bērā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusaleñra 42 jedeco poya eropanania.* ³ Mañ ewaride mña ēberāda umé diabueya mñnebemada ebuda bedeadamārēä. Ādjia sopua carea jåbada jå panʌne 1,260 ewari Ācōrēneba bedeadia.”

⁴ Ācōrē nañ ējūðanebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé panʌ, ibirā sida umé panʌ. Mañba idjidebema bedeabada umé panʌda jara bʌla.† ⁵ Bariduaba ãdjida bië o quīrīñibʌrla, ãdji itedeba urua eradrlbʌrla ãdji ume dji quīrūra bá beadia. Jūma ãdji bië o quīrīñabdara ara mañ quīrāca beadia. ⁶ Mañ ēberā umé panʌba Ācōrēneba bedea panʌne bajāra poya jūâtrʌdia cue zerāmārēä. Baido sida ãdjia poya oa babidia idjabā nañ ējūð ãrnira quīrātanoa poya zebidia ãdjia o quīrīñ panʌ quīrāca.

---

* **11:2** Griego bedeade nāwā bʌl bʌla: “Ādjirāra Ācōrē itea bʌl purura 42 jedeco biwadʌgadia.” † **11:4** Zacaria 4:1-14.

7 Barib_λrl_λ Ācōrēnebema jūma bedeapedadacarea animarā cadjurua uria dau c_λre b_λdeba zeb_λrl_λba ādjira orraya. Mañba ādjira poyapeda beaya. **8** Dji bewārāra Jerusaleñ puru dromane tapanania. (Jerusaleñ purude dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. Λc_λgl_λba mañ purura tr̄x jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleñnebemaba cadjiruara aþarica obada bērā.) **9** Puruzabemaba, bedeazabemaba, druazabemaba bida bēwārā mama tapan_λda ewari ūbea ēsidra ac_λ panania. Mañ bewārāra idu joubidaëa. **10** Ādji beupedada carea nañ ējūâne bearā b_λsridadia. B_λsrida pan_λba ādjiza nebiada diadruadìa mañ Ācōrēneba bedeabada umé pananaba ādjirāra bia mīga eropanana bērā. **11** Barib_λrl_λ ewari ūbea ēsidra badacarea Ācōrēba ādjira īrēbabisia. Ādji piradr_λb_λda unupedadara bio dauperasidaa. **12** Mañbe dji Ācōrēneba bedeabadaba bedeada bajānaa jīgua ūrīsidaa. Nāwā jarasia: “Nama ñtaa zedadua.” Ara mañda ādji ume dji quīrūba ac_λ pan_λne jīrārāne bajānaa wāsidaa.

13 Mañbe de uremiada dji cābāyā uresia. Mañba Jerusaleñ purude deda zocārā coracuasia.[‡] Ĕberārāda siete mil quinisidaa. Mañne dji zocai bearā bio daupera duan_λba Ācōrē bajāne b_λa bia bedeasidaa.

14 Mañ mīñ djuburi beadi jaradara jōsia. Barib_λrl_λ jīrūarebema mīñ djuburi beadi jaradara dārāéne zeya.[§]

[‡] **11:13** Zocārā. Griego bedeade b_λ b_λa “la décima parte.”

[§] **11:14** Mīñ djuburi beadi jaradara ūbea pan_λa. Apocalipsi 8:13.

Jīrūarebema cachiru zada

15 Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba idji cachirura zásia.* Mañne bajāne zocārā nāwā jīgua bedeasidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdrʌ edabari diai jarada ume nañ ẽjūānebema boroda panesidaa.†

Idiba ñtaa Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda baya.

16 Mañbe veinticuatro drōärāda ādji bugue biya quirude Ācōrē quīrāpita chūmeanada chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia bedeasidaa.

17 Nāwā jarasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya bʌ, bʌra naäræeda basia idjabə wadibida bʌa.‡

Bʌ aibʌ waibʌ bʌda unubi bʌ bērā idjabə jūmarā Boroda beda bērā daiba bia bʌada a panla.

18 Druazabemarāra bʌ ume quīrūbucasiidaa. Baribʌrʌ bʌa cawa oi ewarira jūësia.§ Idibʌrʌ bʌa beudarāra cawa oya.

Mañne bʌ nezocarā bʌdeba bedeapedadarāa, bʌ ēberärāa, bʌ waya b̄ea dji dromarāa, edaara bearāa bida bʌa ne biada diaya ādjia opedada quīrāca.

Baribʌrʌ nañ ẽjūāne cadjirua opedadara bʌa bië bʌya.

* **11:15** Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba. Cāpūrīā bedeade bʌ bʌa “séptimo ángel.” † **11:15** Idjia ēdrʌ edabari diai jarada.

Griego bedeade “idji Crito” bʌ bʌa. ‡ **11:17** Griego bedeade ñcʌrʌ cartade idjabə bʌ bʌa: “Idjabə zeida bʌa.” § **11:18** Bʌa cawa oi ewarira jūësia. Griego bedeade nāwā bʌ bʌa: “Bʌ quīrūbi ewarira jūësia.”

19 Mañbe Ācōrē de droma bajāne b̄ra ewasia. Mañ dede eda Ācōrē ley wagabada baurudeda m̄la unusia. Mañne baada purewa eda nūmesia, jururua nūmesia, idjabā dji cābāyā bae nūmesia. Nañ ējūāra ure nūmesia idjabā hieloda cue quīrāca jurru nūmesia.

12

Wērā Juañba ununa

1 Ne jarai waiblada bajāne odjasia. M̄la unusia wērāba ñmādauda wua quīrāca jā b̄lda.* Idji jīrūra jedeco ñrā b̄asia. Doce chīdauda borobari quīrāca jā b̄asia. **2** Mañ wērāra biogoa b̄asia. Warraトイde nūml bērā puaba biabadjia.

3 Mañbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. M̄la je droma purega b̄lda unusia. Mañ jeba boroda siete erobasisa idjabā cachuda die erobasisa. Nepeda boroza jā b̄asia. **4** Idji druba jārāwēb̄l̄r̄la chīdauda berara ēsidra bajāneba nañ ējūānaa jurrubisia.† Mañ jera wērā warratoi carea b̄lma nūmesia warra zaque ara tob̄l̄r̄da mī carea.

5 Mañne wērāba umaquīrā warrada tosia. (Mañ warraba quīrā djuburia neē jūma nañ ējūāne b̄eaad idji bedeadea ījā obiya.)‡ Baribl̄r̄ jeba mī naēna Ācōrēba mañ warrara ñtaa edesia idji bugue biya quirude chūml̄maa. **6** Mañbe wērāra ējūā pōāsa ewaraga b̄lmaa mīrū wāsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Ācōrēba jūma o erobasisa.

---

* **12:1** Mañ wērāba judiorānebemada jara b̄la. † **12:4** Berara ēsidra. Griego bedeade b̄l b̄la “la tercera parte.” ‡ **12:5** Quīrā djuburia neē. Griego bedeade b̄l b̄la: “Jiorroba ījā obiya.” Salmo 2:7-9.

⁷ Māwānacarea bajānebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare pan^λ nezocarā sida je ume bajāne djōbucasiðaa. Mañne jera idjiare pan^λ sida djōbucasiðaa. ⁸ Barib^λrla jeba, idjiare pan^λ bida poyadaē basía. Mañne jera dromara, jūma idjiare pan^λ sida nañ ējūñaa batabuesidaa. Mañne jera naënaeda bāda dama basía. Idji trāra Diauru idjabā Satana abadaa. § Idjia nañ ējūñane bearā jūma cūrūga eroþla.

¹⁰ Mañbe mā ūrīsia aþaþda bajāne jīgua bedea þaþda. Mañba nāwā jarasia:

Idib^λrla dadji Ācōrēba idji ēberārāra ēdr^λ edab^λrla. Idib^λrla idji aþladeba jūmarā boroda þaya.

Crito idjia ēdr^λ edabari diai jaradaba jūma poya eroþaya.

Dadji djabarā biẽ jarabarida bajāneba uðaa batabuesidaa.

Idjia ãsa, diamasi bida dadji Ācōrē quírāpita djabarāra biẽ jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoadaba idjabā idji bedea jara pan^λneba poyasidaa.

Adjirā Crito carea beadira wayadaē basía, ãteþrla beudi carea panasidaa.

¹² ¡Mañ bērā jūma bajāne bearā þasridadadua!

Barib^λrla nañ ējūñane bearā, pusade þea sida mīñ djuburi beadia diaurura bārāmaa zeda bērā.

Idjira dārā baëda cawa þ^λ bērā bio quírū þ^λa.

¹³ Jeba cawasia idjira nañ ējūñaa batabuesidada. Mañ carea wērā warra todara biẽ oi carea ēpēsia.

§ **12:9** Griegode bedea diauruba jara þ^λa: “Djārā biẽ jarabari.” Satana trāba jara þ^λa: “Dji quírū.”

14 Barib^lrl jeba biē orāmārēā Ācōrēba wērāa nejōb^l droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga b^lmaa wāb^lari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsidra waga ero^bai carea jūma o ero^basia. **15** Ma^l bērā jeba idji itedeba baidoda do quīrāca cumabuesia wērāra do b^larrea edemārēā. **16** Barib^lrl egoroba wērāra carebasia. Egorora yā dogopeda jeba ite^beba do quīrāca cumabuedara jūma dosia. **17** Ma^l carea jera wērā ume bio quīrūsia. Ara ma^lda idjira wērāneba yōpedadara waabemarā ume djōne wāsia. Ma^l yōpedadara Ācōrē bedea ījā o bearāa, Jesucritoba jaradiada ījā bearāa.

13

Animarā minijīchia b^l pusadeba odjada

1 Māwānacarea jera pusa ūb^lde nūmesia.* Ma^lne m^lā unusia animarā minijīchia b^lda pusadeba odjab^lrlada. Ma^l animarāra siete boroda idjab^la die cachuda ero^basia. Cachuza nepeda j^l basia. Boroza Ācōrē biē jara b^l bedeada tr^l quīrāca b^l ero^basia. **2** Ma^l animarā m^lā ununara imama gorogoroa quīrāca basia. Idji jīrūra wi jīrū quīrāca basia. Idji itera imama ite quīrāca basia. Jeba ma^l animarāa idji l^lb^lada diasia. Idjab^la idji bugue biya quirude chūmebisia na^l ējūāne bearā poya ero^bamārēā. **3** Ma^l animarā boro a^lba cōnara anina bara basia. Ma^l cōnaba idjira wārāda beuida basia barib^lrl dji cōnara ani basia. Ma^l carea jūma na^l ējūāne beaba cawa crīchadaē basia. Ma^l bērā

---

* **13:1** Jera pusa ūb^lde nūmesia. Griego bedeade λ^lα^lρα cartade b^l b^la: “Māra pusa ūb^lde nūmesia.” Λ^lα^lρα Biblia de ma^l bedeara 12:18de b^l b^la.

idjira ēpēsidaa. ⁴ Ādjirāba jea bia bedeabadjidaa, idji ʌblara mał animarāa diada bērā. Idjaba dji animarāa biđa bia bedeabadjidaa. Nāwā jarabadjidaa: “¿Caida nał animarāa quīrāca bə? ¿Caida idji ume poya djōi?”

⁵ Ācōrēba mał animarāa idu jarabisia ara idjidra dji dromada idjaba Ācōrēra biě tabłda. ⁴² jedeco nał ējūāne ɓeada idu poyabisia. ⁶ Małne idjia Ācōrēda, Ācōrē trăda, Ācōrē ɓəmabemada, jūma bajāne ɓea sida biě jarabadjia. ⁷ Idjaba Ācōrēba iduaribisia mał animarāa idji ēberārā ume djōnapeda poyamārēä. Iduaribisia puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida poya erobamārēä. ⁸ Małne jūma nał ējūāne ɓeaba mał animarāa bia bedeabadjidaa. Nał ējūā oi naēna  dji trăra Oveja Zaqueba erobə cartade ɓlē ɓeasia. Mał cartade ēberārā ewariza zocai ɓeadı trăda jūma ɓl̄ ɓla. ⁹ Dji cławłra bara ɓl̄ba ūřdua: ¹⁰ Ablańda preso ɓeida Ācōrēba quīrīa ɓəbərə, preso ɓeyə.

Ablańda necoba beuida quīrīa ɓəbərə, necoba beuya.[†]

Mał carea Ācōrē ēberārāba bio droadida panla idjaba bio  jā pananida panla.

Animarā minijīchia bə egorodeba odjada

¹¹ Māwānacarea mła dewara animarāa minijīchia ɓəlda egorodeba odjabərəda unusia. Mał animarāa cachu zaqueda umé erobasisa oveja zaque cachu quīrāca. Baribərə je bedeabərə quīrāca bedeabadjia. ¹² Idjira pusadeba odjada

---

† **13:10** Jeremia 15:2; 43:11.

animarāare þasia. Mañne animarā pusadeba odjaðaba jarablara idjia ëberärää jūma įjä obibadjia. Mañ bérä jarasia jūma nañ ëjüäne þeaba animarā pusadeba odjaðaa bia bedeadamärëä. Mañ animarā boro cõna aninara beuida badamïna wadi zocai þasia. ¹³ Animarā egorodeba odjadaba ne ununaca waibla þeada ocuabadjia. Ëberärääba acʌ panne urua siða bajäneba nañ ëjüänaa þaebisia. ¹⁴ Ącõrëba iduaribisia egorodeba odjaða animaräba mañ ne ununacara pusadeba odjaða animarä trñneba poya o þamärëä. [†] Mâwâ egorodeba odjada animaräba nañ ëjüäne þeara cûrûgasia. Djõbada necoba animarä cõna wadi zocai bʌ za quîräca bʌlda idjia obisia. [§] Mâwâ odacarea idjia jarasia jümaräba maãgála bia bedeadamärëä. ¹⁵ Ącõrëba iduaribisia animarä egorodeba odjadaba animarä jlwaba oðaa zocai þaira diaida.* Mañbe animarä jlwaba oðara bedeasia. Mañ jlwaba oða animaräba idjia bia bedeadaëra jūma quenabisia. ¹⁶ Mañ awara egorodeba odjada animaräba jümaräa sëyäda ãdji

---

[†] **13:14** Ącõrëba iduaribisia egorodeba odjada animaräba mañ ne ununacara pusadeba odjada animarä trñneba poya o þamärëä. Mañ bedeara idjaba nãwâ traducida bʌla: “Diauruba egorodeba odjada animaräa lþlada diasia mañ ne ununacara pusadeba odjada animarä trñneba poya o þamärëä.” [§] **13:14** Djõbada necoba animarä cõna wadi zocai bʌ za quîräca bʌlda idjia obisia. Mañ bedeara idjaba nãwâ traducida bʌla: “Djõbada necoba cõna waya zocai þeda animarä quîräca bʌlda idjia obisia.” * **13:15** Ącõrëba iduaribisia animarä egorodeba odjadaba animarä jlwaba oðaa zocai þaira diaida. Mañ bedeara idjaba nãwâ traducida bʌla: “Diauruba idjia lþlada diasia pusadeba odjada animarä zaca bʌ zocai þabimärëä.”

j̄wa arade wa dratude b̄lbisia. Dji dromarāa, dji edaara quedeara, ne bara b̄eaa, ne neē quedeara, nezocarāa, nezocarāea bida mał s̄eyāda b̄lbisia. ¹⁷ Ababe mał s̄eyā erobeaba poya ne n̄edodida panasidaa idjabāa poya n̄edobueđida panasidaa. Mał s̄eyāra pusadēba odjada animarā tr̄ā wa idji tr̄ānebema numeroa. ¹⁸ Mał numeroba caida jara b̄l cawai careara ne cawa baidā b̄la. Cr̄icha cawa b̄lba poya cawaya caida jara b̄lba. Mał numerora ēberā tr̄āda māwā b̄la. Idji numerora nałgla: 666.

14

144 mil ēberārā tr̄āpedada

¹ Māwānacarea m̄la unusia Oveja Zaquera Sioñeya borođe n̄umla. Idji ume ēberārāda 144 mil panasidaa. Ādjirā dratuđe Oveja Zaque tr̄āda, dji Zeza tr̄ā sida b̄l erobeasia. ² Małne bajānaa m̄la ūrišia do būga n̄umla quīrāca, baa jururua n̄umla quīrāca. M̄la ūriñara arpa zabadarāba biya zá duanla quīrāca basia. ³ Małne Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita, animarā zaca zocai b̄ea quīmārē panla quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita bida tr̄āabi djiwidida tr̄ā duanasidaa. Ni abalba mał tr̄ābira poya tr̄ā cawadaě basia. Ababe mał 144 mil ēberārā Ācōrēba nał ējūñebema ēdr̄a edadaba tr̄ā cawasidaa. ⁴ Mał ēberārāra wērā adua b̄easia. Ācōrē itea ni maārī bida biě beadaě basia. Oveja Zaque wāb̄lrlza ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida beadamārēa nał ējūñebemada ēdr̄a edasia. Néudebema naārā ewada Ācōrēa diada quīrāca panla. ⁵ Sewara ni abā bida odacaa. Abeda cadjurua neē b̄eaa.

Bajānebema nezoca ūbea panʌba jarapedada

6 Māwānacarea māa bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia bedea biada eroħasia jūma nał ējūñebemarāa, druazabemarāa, beðeazabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Mał bedeara ewariza māwā baya. **7** Idjia nāwā jīgua jarasia: “¡Ācōrēra wayadadua! Idjia cawa oi ewarira jūëna bērā idjidrl dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadrəl bea siða oda bērā idjia bia bedeadadua.”

8 Mał bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Mał purudebemarāba audua o duanʌba druazabemarāa aħarica cadjiruada obisidaa itua õgo diabʌda quīrāca.”

9-10 Mał bajānebema nezoca wānacarea dewarada wāħari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Baridu-abu animarā minijħchia bħá, jlwaba oda idji za quīrāca bħá bida bia bedeailrl, idjabha dratude wa jlwade mał animarā sēyāda idu bħiblrl, Ācōrēba quīrūbiðeba mał ēberāra bio biē bħaya uva ba asega bħl dawabrl quīrāca. Mał ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bida azupre uruuba bio bia mīga baya.

11 Mał ēberā bia mīga bħħma tħbl uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Baridu-abu animarā minijħchia bħá, jlwaba oda idji za quīrāca bħá bida bia bedeailrl, l-nāñnira neħħi bħħġa. Mał animarā trl idu bħbipedadaba āsa, diamasi bida l-nāñnira neħħi panania.” **12** Mał carea Ācōrē ēberārāba nał ējūñe bio droadida panla. Idjia ījā obi bħl

bedeada ūjā o bēadida panla idjaba Jesura bio ūjā pananida panla.

13 Māwānacarea māa bajānaa ūrīsia abā nāwā bedeabʌrl̩da: “Cartade nāwā bʌl̩dua: idiba ūtaa bia bēadia dadjirā Boro Jesu ūjā panne beubʌldara.”

Mañne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia bēadia. Ādjirāra bia mīga panananebemada ūnāūnia. Ādjia bia opedada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba nał ūjūāne bēa cawa oidebema

14 Māwānacarea māa ūtaa acʌbl̩rʌde jārārā torroda unusia. Ūberā zaca bʌlda mał jārārā ūrā chūmʌda unusia.* Nepe oro odada jā basia. Idji jāwade neco pewedea era bʌlda erobasia. **15** Māwā bʌde Ācōrē de droma bajāne bʌl̩deba nezocada abā dajadaa zepeda dji jārārā ūrā chūmā nāwā ūgua jarasia: “Ūjūānebema néura jūma purea tabʌla. Ewai jara nūmʌ bērā bʌ necoba ewadua.” **16** Ara mañda jārārā ūrā chūmʌba idji necoba nał ūjūānebema néura bərima ababe orrawe tubʌrl̩ba jūma ewasia.

17 Mañbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne bʌl̩deba dajadaa zesia. Idjia bida neco pewedea era bʌlda erobasia. **18** Mañne quera babada bajāne bʌl̩małba dewara nezocada zesia. Mał nezocaba quera babada uruada urua erob̩abaria. Idjia bajānebema nezoca neco pewedea era erob̩la nāwā ūgua jarasia: “Ūjūānebema uvara jūma purea nūmʌ bērā bʌ neco

---

* **14:14** Ūberā zaca bʌlda. Griego bedeade bʌ bʌla: “Nał djara edadaca bʌlda.” Abari quīrāca jara bʌla Daniel 7:13.

pewedea era b̄lba uvara dji c̄lm̄ne ewadua.”
19 Ara mañda bajānebema nezocaba idji necoba nañ ëjūñebema néura b̄arima ababe orrawe tublrlba uvara c̄lm̄ne jūma ewasia. Mañbe uvara dji biwadagabadaē cuabuesia dji ba piai carea. Mañba jara b̄la Ācōrēba cawa oidebemada.
20 Uvara Jerusaleñ puru dajada biwadgasia. Mañne oada mamałba mīga weabari wāsia.† Dji nābuada cawayo ite jābada ñtlaade jūesia.

15

*Bajānebema nezoca siete panla bia
mīgabidibe bema*

1 Wayacusa ne jarai waiblada m̄la bajāne unusia. Mañ ne jarai carea m̄la cawa cr̄ichaē besia. Bajānebema nezocarāda siete panasidaa. Ädjirāza jīrūarebema bia mīgabidira aba eropanasidaa. Mañ bia mīgabi siete panla jūma māwānacarea Ācōrē quirūbideba cawa oira jōy.

2 Mañ awara m̄la pusa quirāca unusia vidrio quirāca ēsā quiruda idjabā urua nūmla. Mañ icawa jūma dji animarā minijīchia b̄l ījāpedadaēra duanasidaa. Ädjirāba mañ animarāa, j̄waba oda idji za quirāca b̄la bida bia bedeadaē basía idjabā idji trñnebema numeroda ädji dratude, j̄wade bida idu b̄lbidaē basía. Ācōrēba arpa diañada ädjirāba eropanasidaa. **3** Arpa zablaade Ācōrē nezoca Moise trñabida, Oveja Zaque trñabi sida nāwā trñā panasidaa:

---

† **14:20** Mīga weabari wāsia. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūriñ bedeade jara b̄la “300 kilómetro weabari wāsia.”

Dairā Boro Ācōrē jūma poya bʌ, bʌa o bʌra wai'bʌa
bʌa.

Bʌa o bʌ carea ēberārāba cawa crīchadaē
panabadaa.

Jūmarā Boro, bʌa o bʌra jipa bʌa idjabə aride bʌa.*

⁴ Dairā Boro, ¿caiba bʌra wayaē bai?

¿Caiba bʌra dji dromaana aē? Bʌdrʌ dji wārā
Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeda bʌa bia bedeadia bʌa
jipa o bʌra unubida bērā.

⁵ Māwānacarea ltaa acʌʌrlʌdē mʌa Ācōrē deda
bajāne unusia. Dji edaara bʌ dejāne wua eatʌ
jira bʌra ewa nūmasia. ⁶ Mañ dedeba bajānebema
nezoca siete panʌra dajadaa zesidaa. Bia mīgabiđi
siete panʌra eropanasidaa. Lino wua ođa totroa
dorrodorroa quiruda jā panasiđaa. Āđi ju caita
oro ođaba trājā berasia. ⁷ Mañbe animarā zaca
zocai bera quīmārē panʌnebema abalba ādjirāa
epedeco jūgurua oro ođada abā abā diasia. Mañ
epedecora ewariza zocai bʌ Ācōrē quīrūbiba bira
berasia.† ⁸ Mañbe Ācōrē dorrodorroaba, abʌla bida
idji dede eda cowaga nūmesia. Mañba ni abalda
mañ dede eda poya wānaē basia abā bajānebema
nezocarā siete panʌba bia mīgabiđi siete panʌ
jōbʌrlʌđaa.

16

Ācōrēba jīrūarebema bia mīgabi siete panʌ

---

* **15:3** Jūmarā Boro. Griego bedeade lcasra cartađe bʌ bʌa “Ācōrē
ēberārā boro” wa “ewariza bʌ boro.” † **15:7** Epedeco Ācōrē
quīrūbiba bira bʌba jara bʌa Ācōrēba cawa oidebemada.

¹ Mañbe mña ūr̄isia abala ña Ñcōrē de bajāne bñdeba jígua bedeabñrñda. Mañba bajānebema nezocarā siete panáa nñwā jarasia: “Jāñ siete epedeco jūgurua Ñcōrē quñrñbiba bira bearā ējūñnaa weabuede wñnadua.” ² Ara mañda aba wñpeda idji epedecode bñda nañ ējūñnaa weabuesia. Mañba animarā minijñchia bñ trñ dratude wa jñwade bñ erobeara, mañ animarā za quñrñca bñ jñwaba oðaa bia bedeabada sida aida cadjurua minijñchia bñba jñma birasia.

³ Mñwñacarea dewara nezocaba idji epedecode bñda pusade weabuesia. Mañba pusara oa babisia. Êberä beuda oa quñrñca ûmesia. Mañne jñma pusade zocai bearā quinisiðaa.

⁴ Mñwñacarea dewara nezocaba idji epedecode bñda doza idjabä baido bogadrñ beaza weabuesia. Mañba baidora jñma oa bacuasia. ⁵ Mañne mña ūr̄isia baido wagabari bajānebema nezocaba Ñcōrñca nñwā jarabñrñda:

¡Bñdrñ dji wärä Ñcōrñca! Bñra idj bñla idjabä naëna basia. Bñla ñberärrära jipa cawa osia.

⁶ Ädjirñba bñ ñberärrä oada, bñdeba bedeabadarä oa sida erozoabisidaa.

Mañ carea bñla ädjirñba oada dobibñrñda ädjia bië opedada quñrñca.

⁷ Mañbe mña ūr̄isia abala bajāne bñ quera babadamañba nñwā jarabñrñda: “Dai Boro Ñcōrñca jñma poya bñ, wärñda bñla jipa aride cawa obaria.”

⁸ Mñwñacarea dewara nezocaba idji epedecode bñda ñmñdañ ñrñ weabuesia. Mañba ñmñdañra wetara uruabisia ñberärräda bámñrñca. ⁹ Ñmñdañ jñwñrñba ädjirñba bio babñda carea Ñcōrñda bië

jarabadjidaa, idjiab_λr_λ māwā bia mīgabi b_λ bērā. Barib_λr_λ ādjia cadjirua obadara igaradaē basía idjabā Ācōrēdr_λ dji dromaana adaē basía.

10 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode b_λda animarā minijīchia b_λ bugue īr_λ weabuesia. Ara mañda mañ animarāba poya b_λ druade ewarira pāima nūmesia. Mañne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjidaa. **11** Ādji pua carea, ādji aida carea Ācōrē bajāne b_λda biē jarabadjidaa. Barib_λr_λ ādjia cadjirua obadara igaradaē basía.

12 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode b_λda Euprate do wai_λlaade weabuesia. Ara mañda dora poasia īmādau odjabariareba druazabema bororā djōne zeb_λdade bia chānamārēā.

13 Idjabā mā jai cadjirua baujīā quīrāca beada ūbea unusia. Aba je itedeba ēdr_λsia. Aba animarā minijīchia b_λ itedeba ēdr_λsia. Idjabā Ācōrēneba bedeabari dji wārāē b_λ itedeba aba ēdr_λsia.* **14** Mañ jairāba ne ununaca wai_λlada quīrātanoa obadjidaa. Idjabā jūma druazabema bororāmaa wānapeda jarasidaa ābaa Ācōrē ume djōne wānamārēā. Ācōrē dji droma b_λba jūmarā poyai ewaride māwā djōnia. **15-16** Mañ bororāra ējūā Armagedoñ abadamaa djōne edesidaa. Mañ trāra hebreo bedeaa.

(Jesuba nāwā jarasia:) “¡Ūrīnadua! Ne dr_λabari quīrāca māra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau λ_λla bearā idjabā cacuadē jābada jā bearā.

---

* **16:13** Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāēra Juañba nañrā unusia animarā minijīchia b_λ quīrāca egorodeba odjab_λr_λda. Apocalipsi 13:11-18.

Māwā mā zebʌrʌde ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

¹⁷ Māwānacarea jīrūarebema nezocaba idji epedecode bʌda nañ dedaade weabuesia. Mañne Ācōrē de bajāne bʌdēba idji bugue biya quirumaλba bedeaba nāwā jīgua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.” ¹⁸ Ara mañda baara purewa eda nūmesia, dji cābāyā bae nūmesia, jururua nūmesia, idjabā de uremiada dji cābāyā ure nūmašia. Ācōrēba ēberā oda ewarideba mañ de uremia quīrāca wadi urecaa. ¹⁹ Mañ de uremiabā egorora drapedā puru droma bādada puru ūbea panλ quīrāca tabesia. Idjabā jūma nañ ējūānebema purura ārīsidaa. Ācōrēba quīrādoaē basía Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quīrūbiđeba mañ purura bio cawa osia uva ba bio asega bʌl dawabʌrʌ quīrāca. ²⁰ De uremiabā pusade morro bearā, eya bēa sida jūma nēbabisia. ²¹ Bajāneba hieloda mōgara waiþla quīrāca ēberārā ðrā jurrusia. Mañ hielo zʌgʌlara berara cien libra bēasia.† Mañ hielo jurru nūmλba bio mīga panλ bērā ēberārāba Ācōrēda biē jarasidaa.

17

Juaλba wērā audua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada abā māmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. Mā acλbiya sāwā Ācōrēba wērā audua trʌ bʌga bʌda cawa oida. Mañ wērāra do zocārā ðrā chūmabaria. ² Nañ ējūānebema bororāba idji ume

---

† **16:21** Griego bedeade bá bλa “talento aba.” Cāpūrīā bedeade bá bλa “cuarenta kilos.”

cadjiruada obadjidaa. Idjabā mał wērāba audua o b̄l̄da unu panl̄ b̄r̄ā nał ējūānebemarāba audua obadjidaa ituaba beu duanl̄ quīrāca.”

³ Ara małda Ācōrē Jauredeba b̄l̄de bajānebema nezocaba m̄ra ējūā pōāsa ewaraga b̄l̄daa edesia. Mama m̄la unusia wērāda animarā minijīchia b̄l̄ tr̄l̄ chūml̄da. Mał animarāra purea basia idjabā tr̄l̄ zocārā Ācōrē biě jara b̄l̄da idji cacuade b̄l̄ erobasia. Mał animarāba siete boroda idjabā die cachuda erobasia. ⁴ Mał wērāba wua pur-supursua b̄l̄da idjabā purea b̄l̄da j̄l̄ basia. Oroba, mōgara nēbl̄aba, neta nēbla b̄l̄ bida djio basia.* Taza oro odada idji j̄wade erobasia. Mał tazara ne jūma Ācōrēba quīrīācaba idjabā jūma mał wērāba audua o b̄l̄ba bira basia. ⁵ Ēberāba cawaiē b̄l̄ tr̄l̄da idji dratude erobasia. Nāwā b̄l̄ basia:
M̄ra Babilonia puru dromaa. M̄ra wērā auduarā papaa, idjabā ne jūma nał ējūāne Ācōrēba quīrīāca papaa.

⁶ Acalb̄l̄de m̄la cawasia mał wērāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia panl̄ carea beapedada oaba beu chūml̄da.

Mał wērā ununa carea m̄la cawa crīchaē besia. ⁷ Małbe bajānebema nezocaba m̄la nāwā iwidisia: “¿Sāwāērā cawa crīchaē b̄l̄? Mał wērānebemada, idji edeb̄l̄ animarā minijīchia b̄l̄debema sida m̄la cawabiya. Animarā siete boro erob̄l̄debemada, die cachu erob̄l̄debema sida cawabiya. ⁸ Bl̄a ununa animarā minijīchia b̄l̄ra naēna zocai basia, idira neēa, barib̄l̄ra ewari ab̄a uria dau cl̄re b̄l̄deba ēdr̄ya. Māwānacarea

---

* **17:4** Neta nēbla b̄la. Griego bedeade b̄l̄ b̄la “perla.”

Critoba idjira ewariza biē b̄uya. Nañ ējūāne beaba idji unubladae cawa crīchadaē panenia. Nañ ējūā oi naēna ādjirā trāra ewariza zocai beadi cartade b̄lē beasia.

⁹ Bla ununaba ne jara quīrīā b̄l cawai careara ne cawa b̄aida b̄la. Siete bororāba jara b̄la siete eyada. Mañ siete eya l̄rā dji wērā audua da chūmla. ¹⁰ Idjabā mañ siete bororāba jara b̄la ēberārā bororāda siete panāda. Mañ siete bororānebemada juesuma beusidaa. Abałba wadi ēberārāra poya erobla. Idjabā ababemada wadi odjaē b̄la. Bariblrl idji zebblrāde ēberārā boroda b̄eimīna dārā b̄aēa. ¹¹ Animarā minijīchia b̄l naēna b̄ada idi neēba jara b̄la ēberārā boro dewara zeidebemada. Idjira mañ siete bororānebemaa. Critoba idjira ewariza biē b̄uya.

¹² Bla die cachu ununaba jara b̄la ēberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibida ēberārā bororāéa. Bariblrl animarā minijīchia b̄lra ēberārā boroda b̄ebblrāde ādjirā sidā ēberārā bororāda beadia. Māwāmīna dārānaēa.† ¹³ Mañ die bororāba abari crīchada edadia. Adji druara animarā minijīchia b̄l j̄lwaeda b̄ldia. ¹⁴ Mañne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Bariblrl Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma b̄ea Boro bērā idjabā jūma bororā cāyābara dji dromaara b̄l bērā. Poyabblrāde idji bio ījā panāra idji ume panania. Ādjirāra trāsia idjabā edasia.”

¹⁵ Mañbe bajānebema nezocabá m̄a nāwā jara-sia: “Wērā audua chūmlma b̄la doda zocārā

---

† **17:12** Dārānaēa. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “Hora ababe ēberārā bororāda beadia.”

unusia. Mañ do zocārāba jara b̄la puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida. ¹⁶ Bla die cachu ununaba, animarā minijīchia b̄l bida mañ wērā audua b̄lra igaradapeda quīrāmania. Mañ bērā jūma idjia eroþlra jārīnia. Aþeda ãcadā b̄lðia. Ädjjirāba idji djarada codia idjabā babuedia. ¹⁷ Äcōrēba mañ die bororā soðe b̄lsia idjia quīrīa b̄l quīrāca oðamārēä. Mañ carea abari crīchada edadapeda ädji druara animarā minijīchia b̄l j̄waeða b̄ldia aba Äcōrēba jaradara jūma māwāb̄lrlðaa. ¹⁸ Bla ununa wērā audua puru dromada jara b̄la. Mañ purudebema boroba druazabema bororāda idji j̄waeða eroþla.”

18

Äcōrēba Babilonia puru cawa oda

¹ Māwānacarea m̄la bajānebema nezocada unusia bajāneba edaa zeb̄lrlða. Mañra dji droma basía. Idji dorrodorroaba nañ ējūära ñnaga nūmesia.
² Idjia nāwā jīgua jarasia:
 ¡Babilonia puru dromara ãrīsia! ¡Wārāda jūma ãrīsia! Ëberārā neëa, ãteb̄lrl jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua bearā mama panabadaa. Jūma ïana Äcōrē quīrāpita mititia bearā mama panabadaa.*

³ Mañ purudebemarāba audua o duanlba druazabemarāa aþarica cadjiruada obisidaa itua õgo diab̄lða quīrāca.

---

* **18:2** Griego bedeade ñclrl cartade nañ sida b̄l b̄la: “Jūma animarā Äcōrē quīrāpita mititia bearā mama panabadaa.”

Druazabema bororāba abari quīrāca obadjidaa wērā audua ume daunemabʌda quīrāca.

Mał carea Babilonia purura jūma ārīsia.

Mał puruba ne bia waiəlada jūmawāyā eda quīrīā bāda bērā nał ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasiđaa.

⁴ Małbe mła ūrīsia abalba bajāneba nāwā jarabʌrʌda:

Mł ēberārā, Babilonia purudebemada āyā wābʌrʌdadua jāł puruba cadjirua o bʌ quīrāca orānamārēā.

Māwāra Ācōrēba jāł puru cawa obʌrʌde bārāra cawa oěa.

⁵ Jāł puruba jūmawāyā cadjiruada o bʌla. Ādji cadjiruara mōgara pā buebʌda quīrāca bajānaa jūēsia.

Jūma ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoaě bʌla.

⁶ Jāł purura biě odadua djärā biě oda quīrāca.

Idjia djärā biě oda cāyābara barima umé biěara odadua.

Idjia djärāra biě osia uva ba asega bʌ õgo diabʌrla quīrāca.

Mał bērā idjira barima umé biěara odadua uva ba asega bʌ barima umé õgo diabʌda quīrāca.

⁷ Jāł purura bio bia mīgabidadua idjabā bio sopuabidadua ādji

purura dji dromaana a panʌ bērā idjabā ne biada aduba eropanłana a panʌ bērā.

Jāł puruba nāwā crīcha bʌla: "Młra wērā dji droma idji bugueđe chūml quīrāca bʌla.

Młra pēdra wērā quīrāca bʌläa. Młra sopua baěa."

8 Māwā crīcha bʌ bērā dārāéne jāl pu-rudebemarāra quininia, sopouba jīānia, idjabā jarrababa biē duanania.†

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya bʌba cawa obʌrʌde jāl purura babueya.

9 Jāl puru ume druzabema bororāba cadjiruada obadjidaa daunemabʌda quīrāca. Idjabā jāl puruba ne bia aðuba eroþʌdebemada edapeðada bērā ne barasidaa. Mañ carea jāl puru bá nūmʌ cowaa unubʌdaðe jīānia. **10** Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oda quīrāca ãdjirā sida cawa oida. Mañ carea tʌmʌba acʌ panne nāwā jaradía: ¡Mīā djuburi, mīā djuburi Babilonia puru droma ne jūma obari badara!

Ācōrēba jāl purura isabe cawa osia.

11 Nañ ējūânebema ne nēdobuebadara mañ puru carea aujīānia ãdjia nēdobue panʌ nēdoðira neē bai bērā. **12** Mañ purude ne jūmada nēdobuebadjidaa: oroda, paratada, mōgara nēbʌa þeada, neta nēbʌa þeada, dji biara bʌ lino wuada, seda wuada, wua pursupursua bʌda, wua purea bʌda, bacuru tūā quedeadada, elepante quida odada, bacuru nēbʌa bʌ odada, bronce odada, jiorro odada, marmol mōgara oda sida nēdobuebadjidaa.‡

13 Idjabā canelada, ne jūma tūāpa quedeadada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva bʌda, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa. Êberārā sida

† **18:8** Dārāéne. Griego bedeade bʌ bʌa: “Ewaride aþaðde.”

‡ **18:12** Elepante quida. Cāpūrīa bedeade bʌ bʌa “marfil.”

nēdobuebadjidaa nezocada bēadamārēā. ¹⁴ Jūma maă nēdobuebadarāba nāwā jaradīa: “Ne jūma jāă puruba awua bādara neĕ besia. Jāă puruba parata waiăla erobadara, ne biya quedea aduba erobadā sida jūma jōsia. Waa edadaēa.” ¹⁵ Wārāda maă purudaa ne jūma nēdobuedē wābadapedadara bio ne barasidaa. Ādjirāba waya panania Ācōrēba maă puru cawa oda quīrāca ādjirā sida cawa oida. Maă carea tlm̄ba ac₁ panne nāwā aujīānia:

¹⁶ ¡Mīă djuburi, mīă djuburi jāă puru droma bādara!

Jāă purura wērā lino wua dji biara bāba djio bā quīrāca bāsia.

Wua pursupursua bāba idjabā purea bāba djio bā quīrāca bāsia.

Oro odaba, neta nēbla bāba, mōgara nēbla quedeaba djio bā quīrāca bāsia. §

¹⁷ Barib₁rl jāă puruba ne bara bādara isabe jōsia. Jūma barcodebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusade trajabada bida tlm̄ba ac₁ duanania. ¹⁸ Maă puru bá nūm₁ cowaa unubādaēe nāwā jīgua jaradīa: “¿Sāñg₁ puruda jāă puru quīrāca bā?” ¹⁹ Maăbe sopuaba ādji boro īrā egoro porada jāmāpodapeda nāwā jīgua aujīānia: ¡Mīă djuburi, mīă djuburi jāă puru droma bādara!

Jāă purura ne bara bāda bērā, barco erobeara

jāma ne barasidaa. Barib₁rl jāă purura isabe jūma ārīsia.

²⁰ ¡Jūma bajāne bearā bāsridadadua jāă purura ārīna bērā!

---

§ **18:16** Neta nēbla bā. Cāpūrīā bedeade bā bā “perla.”

Ācōrē ēberārā, Jesuba diabuedarā, Ācōrēneba bedeabadarā sida bəsridadadua.

Jāñ puruba bārā biě oda carea Ācōrēba cawa osia.

21 Małbe bajānebema nezoca dji dromaba mōgara waiþlada yu droma quīrāca bāda edapeda batabuesia. Māwā obərləde nāwā jarasia:

Mał mōgara juerza pusadaa batabueda quīrāca Babilonia puru dromara isabe jūma ārīya. Mał purura waa ununaěa.

22 Mał purude arpa, chiru, cachiru zá duanλ sida waa ūrīnaěa. Ēberārāra trłā duanλ sida waa ūrīnaěa.

Mał purude ne obadara waa ununaěa. Yude ne ba duanλ jīguada waa ūrīnaěa.

23 Mał purude ībīrā uruara waa ununaěa. Quima edabładade bəsrida bāga nūmłra waa ūrīnaěa.

Mamabema ne nēdobuebadara nał ējūñe dji dro-mada ɓeasia.

Mamabema jāñbanarāba druazabemarāda jūma cūrūgabadjidaa. Mał carea purura jūma ārīsia.

24 Ācōrēneba bedeabadarā beapedada carea, Ācōrē ēberārā beapedada carea, idjabā jūma nał ējūñe beapedada carea bida mał purura bedeade bāla.

19

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

1 Māwānacarea mła bajānaa zocārā nāwā bedea duanλda ūrīsia.

¡Biya quirua dadjurā Boro Ācōrēra! Idjiabʌrlə ēberārāra ēdrʌ edasia. Idjidrʌ dji dromaara bʌla idjaba dji ʌbʌlara bʌla.

² Idjia jipa aride cawa obaria. Wērā auðua trʌ bʌga ʌdara cawa osia mał wērāba cadjirua o bʌd̄eba jūma nał ẽjūānebemarāa abarica cadjiruada obida bērā.

Ācōrēba mał wērāra biě bʌsia idji nezocarāda que-nana bērā.

³ Wayacusa nāwā jīgua jarasidaa:

¡Biya quirua dadjurā Boro Ācōrēra! Jāł puru bá nūmʌ cowaara ewariza cowa nūmaya.

⁴ Małne veinticuatro drōärāda, animarā zaca zocai ʌea quīmārē panʌ siđa chīrāne ʌarru copanesidaa Ācōrēa bia bedeadī carea. Ācōrē idji bugue biya quirude chūmʌne ădjirāba nāwā bia bedeasidaa:

¡Małgr̄a wārāa!* ¡Dadjirā Boro Ācōrēra biya quirua!

⁵ Idjaba mā ūrīsia Ācōrē bugue biya quirumaʌba abā nāwā bedeabʌrl̄da:

Jūma Ācōrē nezocarā, dadjurā Ācōrēa bia bedeadadua!

¡Ācōrē waya ʌearā, idjía bia bedeadadua! ¡Dji droma ʌeaba, dji edaara ʌea bida bia bedeadadua!

Oveja Zaque quima edai ewari

⁶ Małbe zocarā jīgua bedea duanʌda mā ūrīsia. Małra do jururuga nūmʌ quīrāca ʌasia, baa dji cābāyā ʌaebl̄rʌ quīrāca ʌasia. Ădjirāba nāwā jara duanasidaa:

---

* **19:4** Wārāa. Griego bedeade bá bʌla: “Amén.”

- ¡Biya quirua dadjurā Boro Ācōrēra!
 ¡Dadjurā Boro Ācōrēba jūma poya o b̄la! ¡Idjidrā jūmarā Boroa!
- ⁷ ¡B̄asridadía! ¡Capipiadia! Idjidrā dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jūena bērā. Idji quima baira djiosia.
- ⁸ Ācōrēba idjira dji biara b̄l lino wua totroa dor-rodorroa quiruba djibisia.

(Mañ biara b̄l lino wuaba jara b̄la Ācōrē ēberārāba jipa obadadebemada.)

⁹ Bajānebema nezocaba m̄la jarasia: “Cartade nāwā b̄l dua: Oveja Zaque quima edab̄lra carea ne cob̄damaa j̄lredarāda bio bia b̄eaa.” Idjabā jarasia: “Mañgra wārā bedea Ācōrēba jaradaa.”

¹⁰ Ara mañda m̄ra bajānebema nezoca jīrū caita chīrāne barru cōbesia idjia bia bedeai carea. Barib̄lra idjia m̄la jarasia: “Jāwā orādua, ãteb̄lra Ācōrēab̄lra bia bedeadua. M̄ra Ācōrē nezocada jāwā quirua b̄l quīrāca idjabā djabarā Jesuba jaradiada ījā b̄ea quīrāca.”

Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarāa bedeabibaria.†

Cawayo torro ñrā zeda

¹¹ Māwānacarea m̄la unusia bajāne eda wābadada ewa nūm̄da. Cawaēne cawayo torroda odjasia. Mañ cawayo ñrā chūm̄ra “Bedea Aña B̄l” idjabā “Wārā Ara” abadaa. Idjia ēberārāra jipa cawa obaria idjabā jipa o b̄ldeba dji quīrū ume djōbaria. ¹² Idji daura t̄lb̄l quīrāca urua b̄asia.

---

† **19:10** Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarāa bedeabibaria. Griego bedeade mañra ebuda b̄lea.

Nepeda zocārā jā basia. Idji borode trāda bā erōbasia baribārā ababe idjiabārā mañ trāra cawa basia. ¹³ Idjia cacuade jā bāra oade tā edada basia. Idji trāra Ācōrē Bedea abadaa.‡ ¹⁴ Idji caidu bajānebema sordaorāda cawayo torro bēa ārā zesidaa. Ādjia cacuade jā bēara dji biara bā lino wua totroa quiru basia. Ni maārī bida mititiaē bēasia. ¹⁵ Ācōrē Bedea abada itedeba djōbada neco pewedea bāda odja basia druazabemarā poyai carea. Idji jāwađe erōba jiorro odaba ādjirāa ījā obiya.§ Uva biwadagabārā quīrāca ādjirāra cawa oya Ācōrē jūma poya bāba quīrūbideba māwā cawa obi bērā. ¹⁶ Idjia ārā jā bāde idji bacara ārā naāl trāda bā erōbla: “Jūmarā bororā cāyābara dji dromaara bā, idjabā jūma dji droma bēa Boro.”

¹⁷ Mañbe māa unusia bajānebema nezocada āmādau ārā nūmāda. Idjia jūma ne mīguia cobada ātā wābaribadarāa nāwā jīgua jarasia: “Zedadua. Ābaa dji jāredadua ne codi waibāa Ācōrēba o bāma. ¹⁸ Mama ēberārā boro djarada, sordaorā boro djarada, mēsrā bēa djarada, cawayo djarada, cawayo ārā wābada djara sida codia. Jūma ēberārā djarada codia: nezocaē djarada, nezoca djarada, dji edaara quedea djarada, idjabā dji dromarā bēa djara sida codia.”

¹⁹ Mañbe māa unusia animarā minijīchia bāda, naāl ējūānebema bororāda, jūma ādji sordaorā sida ābaa dji jāre duanāda. Cawayo ārā chūmā ume, idjiare panā sordaorā ume djōni carea duanasidaa. ²⁰ Djōbādāde cawayo ārā chūmāba

---

‡ **19:13** Juaā 1:1. § **19:15** Salmo 2:9.

animarā minijīchia b̄lra, Ācōrēneba bedeabari dji wārāé sida jidasia. Mañ Ācōrēneba bedeabari dji wārāéba animarā minijīchia b̄l tr̄ñebe ne ununaca waib̄la beada obadjia. Māwā animarā minijīchia b̄l sēyā idu b̄lbipedadara jūma cūrūgabadjia. Mañ animarā za quīrāca b̄l j̄waba oðaa bia bedeapedadara cūrūgabadjia. Cawayo ñr̄l chūmlba mañ animarā minijīchia b̄lra, Ācōrēneba bedeabari dji wārāé sida zocai panl̄da t̄bl̄ urua azupre bara uruga nūm̄ne batabuesia. ²¹ Djōbada neco idji itedeba odja b̄lba dewararāda jūma quenasia. Mañbe jūma ne mīguia cobada ñtl̄ wābaribadara mañ djara co duanl̄ba jāwūäsiðaa.

20

Mil poa

¹ Māwānacarea m̄la bajānebema nezocada edaa zeb̄lr̄da unusia. Idjia uria dau c̄lre b̄l jūätr̄l b̄l ewabarida eroëasia. Idjab̄a carena omoga chūml̄da idji j̄wade eroëasia. ² Jera jidapeda mil poa j̄l b̄lsia. Mañ jera drōä naënabema damaa, diauru idjab̄a Satana abadaa. ³ Bajānebema nezocaba idjira uria dau c̄lre b̄lde edaa batabuepeda jūätr̄l nūm̄sia ni aþaþba poya ewarānamār̄eä. Mañba diauruba druazabemarāda waa cūrūgaëa aþa mil poa jōb̄lr̄daa. Mil poa badacarea idjira ër̄ä b̄luya nañ ëjūâne dārāé b̄amār̄eä.

⁴ Mañbe m̄la bugueda zocār̄a unusia. Mañ ñr̄l chūmeara Ācōrēba b̄lsia Crito ume dji bororāda beadamār̄eä. Idjab̄a m̄la ëberār̄a oblá t̄pedada

jaureda unusia. Māwā oþlá t̄sidaa Jesuba jara-diada ījā panʌ carea idjaba Ācōrē bedea jaradia panʌ carea. Ādjirāba animarā minijīchia b̄lá, idji za quīrāca bʌ j̄waba oðaa bida bia bedeadaẽ basía. Idji s̄eyāra ādji dratude, j̄waðe bida idu b̄l bidaẽ basía. Ādjirāra īrēbaðapeða Crito ume dji bororāda mil poa panesidaa. ⁵ Mað īrēbapedadara Ācōrēba nañrā īrēbabida basía. Dewara beudarāra īrēbadaẽ basía ab̄a mil poa jõnacarea. ⁶ Ācōrēba nañrā īrēbabī ëberārāra bio bia þeadia. Ādjirāra waa beudaẽa, ãtebʌrl̄ Ācōrē sacerdoterāda, Crito sacerdoterā siða þeadia.* Idjabā mil poa Crito ume dji bororāda þeadia.

Ācōrēba diauru tʌbʌ uruade batabueda

⁷ Mil poa jõnacarea diaurura j̄ñ þadada ērā þuya. ⁸ Mañne idjia jūma druaza cūrūgaðe wāya. Gog druadebemarāda, Magog druadebemarā siða cūrūgaya. Mað druadebema sordaoðada pusa ībʌ quīrāca zocārā panʌda edeya Ācōrē ëberārā ume djōnamārēä. ⁹ Jūma nað eðjūðra ādjirāba biraya. Mañne Ācōrēba quīrīä bʌ puruda, idji ëberārā duanʌmaa audu jūrā edadia. Baribʌrl̄ Ācōrēba uruada bajāneba þaebiya. Maðba ādjirāra jūma bá quenaya. ¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba diaurura ëberārā cūrūga eroðadada tʌbʌ urua azupre bara uruga nūmʌne þatabueya. Naëna Ācōrēba animarā minijīchia bʌda, Ācōrēneba bedeabari dji

---

* **20:6** Waa beudaẽa. Griego bedeade nāwā bʌ b̄la: “Barima umé beudaẽa.” Barima umé beudiba jara b̄la Ācōrē neð tʌbʌ uruade bia mīgaðida. Apocalipsi 20:14.

wārāé sida mał tʌbʌ uruade batabuesia. Mama ādjira, diauru sida ewariza āsa, diamasi bida bio bia mīga panania.

Ācōrēba bugue waibʌ torroa bʌdeba cawa oi

¹¹ Māwānacarea mλa bugue waibʌ torroa bʌda unusia. Mał buguede chūmʌ sida unusia. Idji quīrāpita jūma nał ējūāra, bajā sida nēbasidaa. Ni abalba waa ununaē basia. ¹² Idjabə mλa unusia beupedadarā dji dromarāda, dji edaara quedea sida Ācōrē quīrāpita duanʌda. Małne cartada ewaracusia. Mał cartade jūma ēberārāba opedadada bʌ beasia. Dewara carta sida ewarasia. Mał cartade ewariza zocai beadi ēberārā trʌda bʌ beasia. Jūma beupedadarā Ācōrēba cawa osia ādjirāba opedadada quīrāca. Jūma ādjia opedadara cartade bʌ basia. ¹³ Jūma pusadē beupedadarā Ācōrē quīrāpita zesidaa. Abeda jūma beupedada jaurera ādji panabadamałba Ācōrē quīrāpita zesidaa.† Małbe Ācōrēba ādjiza cawa osia ādjia opedadada quīrāca. ¹⁴ Beudira Ācōrēba jōbisia tʌbʌ uruade batabuebʌrla quīrāca. Beupedada panabada ējūā sida tʌbʌ uruade batabuesia. Ācōrēba bariduada tʌbʌ uruade batabuebʌrla, barima umé beusiada abadaa. ¹⁵ Ēberārā ewariza zocai beadi cartade trʌ bʌlē bearā Ācōrēba tʌbʌ uruade batabuesia.

21

Ējūā djiwidi idjabə bajā djiwidi

---

† **20:13** Beupedada pananabada. Griego bedeade bʌ bʌla “Hades.”

¹ Māwānacarea māa bajā djiwidida, ējūā djiwidī sida unusia. Mañne nañ ējūāra, bajā sida neē basía. Pusa sida neē basía. ² Idjabā māa unusia Ācōrē puru djiwidī Jerusaleñ abadada idji bāmañba bajāneba edaa zebərəda.* Mañ purura biya querasia wērā quima edabərəde bio djiō bəl quīrāca. ³ Mañbe māa ūrīsia aþalda Ācōrē bugue biya quirumañba nāwā jīgua bedeabərəda:† “jŪrīnadua! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna bəla.‡ Idjira ādjirā ume baya. Mañne ādjirāra idji ēberārāda bēadīa. Wārāda idjidrā ādjirā ume baya idjabā ādjirā Ācōrē baya. ⁴ Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna bādara jōna bērā waa beudaēa, jīānaēa, aujīānaēa, idjabā puara neē baya.”

⁵ Mañbe dji bugue biya quirude chūməba nāwā jarasia: “Māa ne jūma djiwidida o bəla.”

Idjabā nāwā jarasia: “Nañ bedeara cartade bəlādua wārā bedea bērā idjabā wārāda māwāi bērā.”

⁶ Māwānacarea idjia māa nāwā jarasia: “Māa oida bādara jūma osia. Māra dji Alpaa idjabā dji Omega.§ Mañba jara bəla māra dji naārābemada idjabā dji jīrūarebemada. Baridu-ada opichia bəlbərə, māa baido bogadra bəlda bari dobiya. Mañ baidoba zocai baida diabaria.

⁷ Cadjurua poyapedaðarāba jūma mañgala edaeia warraba dji zezaðeba ne edabari quīrāca. Māra

* ^{21:2} Mā. Griego bedeade ñclrga cartade bəl bəla: “Mā, Juañba unusia.” † ^{21:3} Ācōrē bugue biya quirumañba. Griego bedeade ñclrga cartade bəl bəla: “Bajāneba.” ‡ ^{21:3} Ācōrē. Griego bedeade bəl bəla: “Ācōrē wua de.” § ^{21:6} Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jīrūarebema letraa.

ādji Ācōrē bay a idjaba mā warrarāda bēadia.
⁸ Baribʌrʌ Crito ēpēni carea waya bēara, mā bēdea
 ījānaē bēara, māa quīrīāca o bēara, mīā beabadara,
 audua obadara, jāībanara, jāwaba oda ācōrē ījā
 bēara, sewaida bēa sida tʌbʌ urua azupre bara
 uruga nūmāne bia mīga bēadia. Ācōrēba baridu-
 ada tʌbʌ uruade batabueibʌrʌ, bērima umé beu-
 siada abadaa.”*

Jerusaleñ djiwidi

⁹ Mañbe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba māmaa zesia. Mañ bajānebema nezocarāba ādji epedecode siete eropananaba nañ ējūāne bēara jīrūare bia mīgabisidaa.† Dji māmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. Māa acabiya Oveja Zaqueba quima edabʌrʌda.”

¹⁰ Ara mañda Ācōrē Jauredeba bʌde idjia māra eya wai'bʌla tʌl bʌmaa edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleñ abadada Ācōrē bʌmañba bajāneba edaa zebʌrʌda. ¹¹ Ācōrē dorrodorroaba mañ purura dorrodorroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēbʌla bʌ quīrāca, jaspe mōgara quīrāca. Ūsā querasia vidrio quīrāca. ¹² Mañ purura tʌl mōgaraba audu jūrā ca basia. Edā wābadara doce panasidaa. Edā wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Mañ awara Israel warrarā doce panana trʌda edā wābadaza aba bʌ bēasia. ¹³ Edā wābadara īmādau odjabariare ūbea panasidaa, īmādau baebariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema

---

* **21:8** Apocalipsi 20:6,14. † **21:9** Apocalipsi capítulo 16.

orroare ūbea panasidaa.[†] **14** Mañ puru audu jūrā ca b̄lra doce mōgara l̄r̄ basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabuedarā tr̄ða ab̄a b̄l beasia.

15 Bajānebema nezoca m̄l ume bedea b̄adaba ējūā zabada oro odada erobasia. Puru, dji eda wābada, puru audu jūrā ca b̄l sida zai carea erobasia. **16** Mañ ējūā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasía. Dji puru zadara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jedea sida abarica basia. Dji zadara 2,200 kilómetro basia. **§** Dji drasoada, dji l̄tlada, dji jedea sida jūmaena abarica basia. **17** Mañbe puru audu jūrā ca b̄l sida zasía. Dji zadara bicaca 144 basia.* Nañ ējūānebemarāba zabada quīrāca bajānebema nezocaba zasía.

18 Mañ purura jūmaena oro idji awa quiru oda basía. Mañra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Dji puru audu jūrā ca b̄lra jaspe mōgaraba cada basía. **19** Mañ audu jūrā ca b̄lra doce mōgara l̄r̄ basia. Mañ mōgarara jūmaena biya quedēasia. Nañrābemada jaspe mōgara basía. Mañare zapiro mōgarada basia. Mañare ágata mōgarada basia. Mañare esmeralda mōgarada basia. **20** Mañare ónica mōgarada basia. Mañare cornalina mōgarada basia. Mañare crisólito mōgarada basia. Mañare berilo mōgarada basia. Mañare topacio mōgarada basia. Mañare crisopraso mōgarada basia. Mañare jacinto mōgarada basia. Jirūare amatista mōgarada basia. **21** Mañ purude eda wābada doce panlra neta

---

[†] **21:13** Orro ab̄aare, dewarabema orroare. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la: “Al lado norte y al lado sur.” **§ 21:16** 2,200 kilómetro. Griego bedeade nāwā b̄l b̄la “12,000 estadia.” * **21:17** Bicaca 144. Cāpūrīā bedeade b̄l b̄la “65 metros.”

nēbla bəla oda basía.[†] Eda wābadaza neta aba oda basía. O puru ēsi bəra oro idji awa quiru oda basía. Mañra ēsā querasia vidrio quirāca.

22 Mañ purude Ācōrē de dromara mλa unuē basía neē bērā. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jūma poya bəl quirāpita, Oveja Zaque quirāpita bida bia bedeadia idji de dromane obadapedada quirāca.

23 Amādau neē, jedeco neē bida mañ purura lna nūmabaria Ācōrē dorroorroaba, Oveja Zaqueba dia bəl lnaa bida. **24** Mañ puru lnaaba druaza lna bēadria jūmarāda mañ lnaane nībadamārēā. Idjabā druazabema bororāba ne bia eropanra mañ purudaa ededia.[‡] **25** Diamasira neē bai bērā mañ purude eda wābadara ewariza jūātrādaca baya.

26 Jūma druazabemarāba ne bia eropanra mañ purudaa ededia.[§] **27** Baribrla ne jūma Ācōrēba bia unucara mañ purude eda edecara panla. Cadjirua obadara, sewaida bēa sida eda wācara panla. Ababe ewariza zocai bēadi cartade trā bá bēadrā poya eda wānia. Mañ cartara Oveja Zaqueba erobla.

22

Do zocai bai diabari

1-2 Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quiruda mλa unubisia. Ēsā querasia vidrio

[†] **21:21** Neta nēbla bəla. Griego bedeade bá bəla “perla.” [‡] **21:24** Druazabema bororāba ne bia eropanra mañ purudaa ededia. Mañ bedeara idjabā nāwā traducida bəla: “Druazabema bororāra mañ purudaa wānia Ācōrēa bia bedeadri carea.” [§] **21:26** Mañ versículora idjabā nāwā traducida bəla: “Idjabā druazabemarāra mañ purudaa wānia Ācōrēa bia bedeadri carea.”

quīrāca. Mañ baidoba zocai baida diabaria. Ācōrē idjabā Oveja Zaque bugue biya quirudeba mañ dora purudebema o jēdea bλ ēsi wea bλa. Do orroza bacuru nejō zocai bai diabarida basia. Mañ bacurura jeđecoza zaubaria. Mañba jara bλa poaza b̄arima doce zaubarida. Mañ bacuru queduada bλa druazabemarā cacua bia pananamārēā.

³ Ācōrēba biě bai jaradada mañ purude neē baya. Ācōrē idjabā Oveja Zaque bugue biya quirura mañ purude baya. Mama Ācōrē nezocarāba idjía bia bedeadia. ⁴ Idji quīrāra ununia idjabā idji trāra ādjjirā dratude bλ erobeadia. ⁵ Diamasira neē baya. Dadji Boro Ācōrēba ñnaada diai bērā, ībīrā neē idjabā ñmādau neē bida ēberārāra bia beadia. Ewariza ādjjirāra idji ume ābaa dji bororāda beadia.

Crito dārāéne zeidebema

⁶ Mañbe bajānebema nezocabā māa jarasia: “Jūma nañ bedeara wārāa idjabā wārāda māwāya. Dadjjirā Boro Ācōrēba idjiđeba bedeabadarāa bedeabibaria. Idjiabλrā bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāéne cārēda sāwāida.”

⁷ Jesuba jarasia: “¡Urīnadua, mλra isabe zeya! Nañ cartađe bλ bλa dārāéne cārēda sāwāida. Bio bia bλa jūma nañ cartađe jara bλ ījā bλra.”

⁸ Mλra Juaña. Jūma mañgλra unusia idjabā ūrīsia. Māwānacarea mλra bajānebema nezoca jīrū caita chīrāne barru cobesia bia bedeai carea. Māwā osia idjia jūma mañgλra unubida bērā. ⁹ Baribλrā idjia jarasia: “Jāwā orādua, ātebλrā Ācōrēabλrā bia bedeadua. Mλra Ācōrē nezocada jāwā quirua bλ

quīrāca, djabarā Ācōrēneba bedeabadarā quīrāca, idjabā jūma nañ cartađe jara bāl ījā bēa quīrāca.”

10 Idjabā jarasia: “Nañ cartađe bāl bāla dārāéne cārēda sāwāida. Mañra mērā erođarādua jūma dārāéne māwāi bērā. **11** Cadjurua o bāra idji cawa cadjuruađe bāduda. Ne jūma Ācōrēba quīrīāca o bāra idji cawa mañne bāduda. Baribārl jipa o bāba ewariza jipa o bāida bāla. Idjabā Ācōrē itea bia bāra ewariza Ācōrē itea bia bāida bāla.”

12 Jesuba jarasia: “¡Urīnadua, māra isabe zeya! Zebārlade māa jūmarāa ne diai carea eneya ādjia opedađa quīrāca. **13** Māra dji Alpaa idjabā dji Omegaa.* Mañba jara bāla māra dji naārābemada idjabā dji jīrūarebemada.

14 Bio bia bēaa cacuadē jābada tāto erođeara. Ādjirāra purude eda wānidā panla nejō zocai bai diabarida jōni carea. **15** Baribārl cadjurua obadara, jāībanara, auđua obadara, mīā beabadara, jāwaba ođa ācōrē ēpēbadara, idjabā sewa oya bēara jūma dajadaare duanenia.†

16 Māra Jesua. Bajānebema nezocada diabuesia jūma mañgāra djabarā bēaza jaramārēā. Māra Davideba zedaa, idjideba tununaa.‡ Māra Diapedabema Chīdau Uruga Bāl abadaa.”

17 Ācōrē Jaureba, Oveja Zaque quima abada bida nāwā jara panla: “¡Zedu!” Mañ ūrī bāba jaraida bāla: “¡Zedu!” Dji opichia bāra zeida bāla

* **22:13** Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jīrūarebema letraa. † **22:15** Cadjurua obadarā. Griego bedeade bāl bāla “usa.” ‡ **22:16** Isaía 11:1-10.

baido zocai bai diabarida domārēā. Mañ baido do quīrīā b̄la bari doida b̄la.

18-19 Nañ cartade bá b̄la dārāéne cārēda sāwāida. Nañ cartade bá b̄la ūrī bearāa m̄la jaraya: bariduaba nañ cartade bá b̄lada audu jaraib̄rla, Ācōrēba nañ cartade bia m̄gai jara b̄lba idjira bia m̄gabiya. Idjab̄a bariduaba nañ cartade bá b̄lada maãrī awara jaraib̄rla, Ācōrēba idjía nejō zocai bai diabaridebemada idu jōbiéa idjab̄a Ācōrē purude eda idu wābiéa. Mañ nejōnebemada, mañ purudebema siða nañ cartade bá b̄la.

20 Jūma nañ cartade bá b̄lada Jesuba wārāana a b̄la. Nāwā jara b̄la: “¡Wārāda m̄ra isabe zeya!”

Bia b̄la isabe zeida. § ¡Zedua dairā Boro Jesu!

21 M̄la quīrīā b̄la dadjurā Boro Jesuba idji biadeba jūma bārāra careba baida.

**Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e